

Zdroje informácií a vyhodnotenie realizácie opatrení predošlého PHSR

Podkladové materiály, zdroje informácií

V rámci spracovania analytickej časti PHSR obce Červenica na roky 2015 – 2020 boli spracovateľmi v zmysle platnej metodiky PHSR aplikované **povinné podporné dokumenty a plánovacie formuláre** priebežne uvádzané v rámci tejto kapitoly alebo tvoriace samostatné prílohy dokumentu PHSR.

V rámci procesu prípravy a spracovania PHSR boli realizované zasadnutia pracovných skupín (hospodárskej, sociálnej a environmentálnej), na ktorých si v úvode pracovná skupina zvolila svojho vedúceho a zapisovateľa a následne prebehlo pracovné rokovanie k téme zasadnutia pracovnej skupiny. Z rokovania pracovných skupín boli spracované záznamy. Zároveň boli realizované tri kolá dotazníkového prieskumu, ktorý patrí medzi najúčinnšie formy zapojenia odbornej aj laickej verejnosti do prípravy PHSR. Zároveň sa tak umožňuje obyvateľom participovať na tvorbe vízie a prioritách rozvoja územia v ktorom žijú, ako aj prevziať zodpovednosť za kvalitu svojho života. Využitím rôznych foriem dotazníka (on-line verzia, elektronická verzia a tlačaná verzia) sme sa snažili čo najviac sa priblížiť ku všetkým skupinám obyvateľstva za účelom získania čo najširšej vzorky respondentov.

Formulár č. A 3 – Plánovací formulár prieskumu

Dôležité otázky	Zdôvodnenie	Poznámky
Prečo je potrebné získať informácie prostredníctvom prieskumu?	Tieto informácie budú tvoriť základ údajovej základne, z ktorej sa bude vychádzať pri tvorbe samotného dokumentu.	
Čo je jeho cieľom?	Zapojenie odbornej aj širokej verejnosti do procesu tvorby diela. Získanie pohľadu obyvateľa obce na riešenie problematiky.	
Akým spôsobom sa bude uskutočňovať?	Realizovať sa bude formálne – 3 typmi dotazníka, z ktorých každý bude zameraný na inú cieľovú skupinu a neformálne – umožnením pripomienkovania a diskusie so zapojenými odborníkmi pre každého záujemcu.	
Aké budú finančné nároky?	Náklady na prípravu dotazníkov sú zahrnuté v cene diela. Procesy spojené s realizáciou prvých dvoch dotazníkov sú v cene diela v spolupráci s určeným zamestnancom obecného úradu. Procesy spojené s tretím dotazníkom – dotazník pre širokú verejnosť – budú zabezpečované prioritne obcou Červenica.	
Aké budú časové nároky?	Prvý dotazník bol realizovaný v priebehu augusta až septembra 2015. Druhý dotazník bol realizovaný v septembri 2015. Tretí dotazník pre obyvateľstvo bol distribuovaný v priebehu októbra 2015.	
Kto bude za realizáciu prieskumu zodpovedný?	Príprava dotazníkov je v gescii spracovateľa. Zber vyplnených dotazníkov bude prebiehať v gescii obecného úradu. Spracovanie dotazníkov má na starosti spracovateľ.	

Zdroj: vlastné spracovanie

Pre spracovanie PHSR obce Červenica boli rovnako použité kvantitatívne a kvalitatívne údaje, ktoré pre jednotlivé spracovávané oblasti archivujú a verejne sprístupňujú na svojom webovom sídle verejnoprávne a štátne organizácie a samospráva na miestnej alebo regionálnej úrovni:

Tab.: Zoznam použitých kvantitatívnych a kvalitatívnych dát

Zoznam použitých kvantitatívnych a kvalitatívnych dát		
Oblasť dát /téma	Zdroj dát	Webová stránka
Demografia	Štatistický úrad SR	www.statistics.sk
	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny	www.upsvar.sk
	Obecný úrad Červenica	http://www.cervenica.ocu.sk/
	Prešovský samosprávny kraj	http://www.po-kraj.sk/sk/
Bývanie	Štatistický úrad SR	www.statistics.sk
	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny	www.upsvar.sk
	Obecný úrad Červenica	http://www.cervenica.ocu.sk/
Školstvo a vzdelávanie	Obecný úrad Červenica	http://www.cervenica.ocu.sk/
	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny	www.upsvar.sk
Zdravotníctvo	Štatistický úrad SR	www.statistics.sk
	Štatistický úrad SR	www.statistics.sk
	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny	www.upsvar.sk
Ekonomická situácia	Obecný úrad Červenica	http://www.cervenica.ocu.sk/
	Železničná spoločnosť Slovensko, a. s.	www.slovakrail.sk
	Hlavný bankový úrad v Banskej Štiavnici	http://www.hbu.sk/sk
	Štatistický úrad SR	www.statistics.sk
Technická infraštruktúra a vybavenosť, prírodné podmienky a kvalita životného prostredia	Ministerstvo životného prostredia SR	www.minzp.sk
	Štatistický úrad SR	www.statistics.sk
	Obecný úrad Červenica	http://www.cervenica.ocu.sk/
	Hlavný bankový úrad v Banskej Štiavnici	http://www.hbu.sk/
	Slovenský hydrometeorologický ústav Bratislava	http://www.shmu.sk/sk/?page=1
	Štátny geologický ústav Dionýza Štúra Bratislava	http://www.geology.sk/new/
	Slovenský vodohospodársky podnik, š.p. Banská Štiavnica	http://www.svp.sk/svp/default.asp
	Štátna ochrana prírody SR Banská Bystrica	http://www.sopsr.sk/web/
	Ministerstvo vnútra SR	www.minv.sk

Zdroj: vlastné spracovanie

Súčasťou analýzy vonkajšieho a vnútorného prostredia bolo i Ex-post hodnotenie - stav projektovej pripravenosti investícií k termínu vypracovania PHSR, pričom účelom tejto tabuľky je analyzovať súčasný stav pripravenosti investičných zámerov a možností ich financovania z rôznych zdrojov vrátane hodnotenia ich príspevku k rastu alebo rozvoju územia, tvorbe nových pracovných miest a k zlepšeniu kvality života obyvateľov. Tabuľka je zároveň východiskom pre vytvorenie tabuliek P1 a F6.

Formulár č. U 6 - Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR vrátane hodnotenia čerpania finančných prostriedkov pri realizácii PHSR – tvorí samostatnú prílohu dokumentu PHSR

Zdroj: vlastné spracovanie

V obci Červenica pôsobí niekoľko podnikateľských subjektov, ktoré zamestnávajú časť ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Bol spracovaný zoznam vybraných podnikateľských subjektov, s uvedením niektorých údajov, ktoré ich charakterizujú. Do formulára č. A 4 boli zaradené iba najvýznamnejšie podnikateľské subjekty, pričom najdôležitejším faktorom je vplyv subjektu na rozvoj obce a jej obyvateľov. V tabuľke nie sú uvedené len podnikateľské subjekty, ktoré majú v obci Červenica sídlo, do tabuľky sú zaradené aj podnikateľské subjekty, ktoré majú v obci svoju prevádzku. Tieto subjekty budú oslovené na spoluprácu pri tvorbe a realizácii PHSR.

Formulár č. A 4 - Evidencia podnikateľských subjektov – tvorí samostatnú prílohu dokumentu PHSR

V obci Červenica pôsobí viacero mimovládnych organizácií, zaoberajúcich sa rôznymi aktivitami. Bol spracovaný zoznam mimovládnych organizácií, s uvedením niektorých údajov charakterizujúcich ich aktivity.

Formulár č. A 5 - Evidencia mimovládnych organizácií – tvorí samostatnú prílohu dokumentu PHSR

V obci Červenica, k termínu vypracovania PHSR obce Červenica, sú v štádiu realizácie významné investície - ..... Podrobnosti k týmto investičným aktivitám sú v nižšie uvedenom formulári podľa tam uvedenej štruktúry údajov.

Formulár č. A 7 - Ex-ante hodnotenie - stav projektovej pripravenosti investícií k termínu aktualizácie PHSR, resp. vypracovania nového PHSR (pipeline) – tvorí samostatnú prílohu dokumentu PHSR.

Časť B - Strategická časť

Strategická časť PHSR, ako druhá kapitola tohto dokumentu, plynulo nadväzuje na predchádzajúcu analytickú časť a vychádza aj z informácií v nej obsiahnutých. Obsahom tejto časti je hlavne špecifikácia stratégie rozvoja obce pri zohľadnení jej vnútorných špecifik a určenie globálnych, špecifických, tematických a územných cieľov pri rešpektovaní princípov regionálnej politiky.

Strategická časť obsahuje:

1. Víziu územia;
2. Formuláciu a návrh stratégie;
3. Výber a popis cieľov v jednotlivých politikách – oblastiach rozvoja (hospodárska, sociálna, environmentálna).

Hlavné výzvy, ktorým čelí súčasný svet a ku ktorým patrí predovšetkým globalizácia, demografické zmeny populácie a tlak na zdroje, si vyžadujú nový prístup a urýchlené konanie aj zo strany Európskej únie. S ohľadom na tieto skutočnosti, predstavila Európska komisia v marci 2010 stratégiu Európa 2020 na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, ktorá predstavuje víziu európskeho sociálneho trhového hospodárstva v 21. storočí.

Koordinácia jednotlivých členských krajín EÚ a integrácia štrukturálnych politík je zabezpečená prostredníctvom vyššie spomínanej spoločnej **Stratégie Európa 2020**. Na túto, v Slovenskej republike, priamo nadväzuje **Národný program reforiem SR**, ktorý predstavuje súbor politík, ktorých cieľom je prekonať súčasnú krízu a podporiť rast hospodárstva a zamestnanosti. Tento bol schválený uznesením vlády SR č. 256/2011 dňa 20. 04. 2011 a boli v ňom spresnené aj národné ciele.¹

Stratégia Európa 2020 identifikuje 3 priority:

- 1.) inteligentný rast (tvorba hospodárstva založeného na znalostiach a inovácii);
- 2.) udržateľný rast (podpora ekologickejšieho a konkurencieschopnejšieho hospodárstva, ktoré efektívnejšie využíva zdroje);
- 3.) inkluzívny rast (podpora hospodárstva s vysokou mierou zamestnanosti, ktoré zabezpečí sociálnu a územnú súdržnosť)¹

a 5 cieľov: a) zvýšiť mieru zamestnanosti; b) investovať do výskumu a vývoja; c) zmena klímy a energetika; d) vzdelávanie; e) sociálna inklúzia.

Európska únia si musí stanoviť, aký pokrok chce dosiahnuť do roku 2020. Na tento účel navrhuje Komisia nasledovné hlavné ciele EÚ v jednotlivých oblastiach (viď prílohu č. 1):

- **Zamestnanosť:** Miera zamestnanosti obyvateľov vo veku 20-64 by mala dosiahnuť 75%
- **Výskum a vývoj:** Úroveň investícií do výskumu a vývoja by mala dosiahnuť 3% HDP EÚ.
- **Zmena klímy a energetickej udržateľnosti:** Je potrebné dosiahnuť ciele "20/20/20" v oblasti klímy/energie (vrátane zvýšenia záväzku, pokiaľ ide o zníženie emisií, na 30%, ak budú vhodné podmienky).

¹ www.eu2020.gov.sk/europa-2020

- **Vzdelávanie:** podiel ľudí, ktorí predčasne ukončia školskú dochádzku, by sa mal znížiť pod 10% a minimálne 40% mladých ľudí by malo mať vysokoškolské vzdelanie.
- **Boj proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu:** o 20 miliónov menej ľudí by malo byť ohrozených chudobou.

Tieto ciele sa vzájomne dopĺňajú a sú nevyhnutné na dosiahnutie celkového úspechu. Komisia v stratégii navrhuje, aby členské štáty pretransformovali ciele EÚ na vnútroštátne ciele a postupy a aby každý členský štát prispôbil stratégiu Európa 2020 svojim podmienkam.

Európska Komisia pravidelne vydáva odporúčania pre jednotlivé členské štáty, ktoré vychádzajú z plnenia cieľov definovaných v národných strategických dokumentoch. Na roky 2015 - 2016 platia pre Slovenskú republiku odporúčania, aby boli prijaté opatrenia s cieľom:

1. zlepšiť nákladovú efektívnosť sektora zdravotníctva, a to aj zefektívnením riadenia nemocničnej starostlivosti a posilnením primárnej zdravotnej starostlivosti; prijať opatrenia na zvýšenie výberu daní.
2. prijať dodatočné opatrenia na riešenie dlhodobej nezamestnanosti, a to zavedením aktivačných opatrení, druhej šance na vzdelávanie a vysoko kvalitnej odbornej prípravy prispôsobenej potrebám jednotlivcov; zlepšiť motivačné opatrenia pre ženy, aby zostali v zamestnaní alebo sa do zamestnania vrátili, a to zlepšením poskytovania služieb starostlivosti o deti.
3. zlepšiť odbornú prípravu učiteľov a atraktívnosť učiteľskej profesie, aby sa zvrátilo zhoršovanie študijných výsledkov; zvýšiť účasť rómskych detí v hlavnom vzdelávacom prúde a na vysoko kvalitnom vzdelávaní v ranom detstve.
4. posilniť investície do infraštruktúry, zlepšiť a racionalizovať administratívne postupy získavania územných a stavebných povolení; zvýšiť mieru hospodárskej súťaže a zlepšiť mechanizmy dohľadu pri verejnom obstarávaní.

Viacere problémy, ktorým Európa čelí v ekonomickej, environmentálnej a sociálnej oblasti, poukazujú na potrebu integrovaného a územného miestneho prístupu, ktorý zabezpečí efektívnu odozvu. Tento prístup je viacozmerný, zameraný na charakteristiky a výsledky jednotlivých miest, ktoré môžu znamenať prekročenie tradičných administratívnych hraníc a môže vyžadovať väčšiu ochotu zo strany rôznych vládnych úrovní spolupracovať a koordinovať činnosti na dosiahnutie spoločných cieľov.

Toto všetko je v súlade s novým cieľom územnej súdržnosti, ktorý priniesla Lisabonská zmluva potvrdzujúca, že ekonomickú a sociálnu súdržnosť na európskej úrovni nemožno dosiahnuť bez hlbšieho zamerania sa na územný vplyv politiky EÚ. Z tohto dôvodu nariadenie o spoločných ustanoveniach predstavilo nové integračné nástroje, ktoré sa môžu použiť na implementáciu územných stratégií na danom mieste, pričom spájajú tematické ciele stanovené v dohodách o partnerstve a v operačných programoch s územným rozmerom: miestny rozvoj riadený spoločenstvom (články 32-35 nariadenia o spoločných ustanoveniach) a integrované územné investície (článok 36 nariadenia o spoločných ustanoveniach).

Integrovaný prístup možno chápať v dvoch rovinách. Prvá z nich je prierezové zapojenie všetkých relevantných aktérov do strategického plánovania a riadenia, druhá rovina predstavuje plánovanie a realizáciu obsahovo prepojených a vzájomne previazaných jednotlivých druhov rozvojových cieľov a opatrení v konkrétnych územných úrovniach. V optimálnom prípade dochádza k prelínaniu oboch týchto úrovní.

Východiská pre realizáciu integrovaného prístupu v SR zakotvuje Partnerská dohoda SR na roky 2014-2020 (ďalej iba „Partnerská dohoda SR“), v ktorej sú popísané všetky tri základné spôsoby realizácie integrovaného prístupu v zmysle legislatívy EÚ pre nové programové obdobie 2014 – 2020:

- integrované územné investície,
- trvalo udržateľný rozvoj miest ,
- komunitne vedený miestny rozvoj.

Integrované územné investície (ďalej iba „IÚI“) predstavujú prvok strategického a výsledkovo orientovaného prístupu s cieľom riešiť potreby a výzvy regiónov podľa ich špecifických potrieb. V podmienkach SR budú IÚI realizované formou **regionálnych integrovaných územných stratégií** na úrovni regiónu NUTS III. Regionálne integrované územné stratégie (ďalej iba „RIÚS“) je možné vnímať ako aplikáciu integrovaného prístupu prostredníctvom integrovaných územných investícií definovaných v čl. 36 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013. Cieľom je prostredníctvom RIÚS dosiahnuť čo najväčšie synergické efekty na území. V nadväznosti na dosiahnutie územnej koncentrácie zdrojov EÚ budú RIÚS pokrývať celé územie SR tak, aby ich rozvojové zámery vychádzali zo špecifických potrieb regiónov a funkčného využitia územia a mali dopad pre čo najväčšiu skupinu obyvateľov.

Trvalo udržateľný rozvoj miest (ďalej iba „TURM“) je v zmysle článku 7 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1301/2013 zo 17. decembra 2013² založený za realizácii integrovaných stratégií zameraných na riešenie hospodárskych, environmentálnych, klimatických, demografických a sociálnych problémov mestských oblastí, pričom minimálne 5 % zdrojov EFRR, vyčlenených pre každý členský štát je povinný investovať do opatrení týkajúcich sa TURM. V súlade s Partnerskou dohodou SR bude TURM v SR aplikovaný prostredníctvom IÚI financovaných z prioritných osí IROP ako súčasť RIÚS.

Podpora do ostatných identifikovaných oblastí prispievajúcich do TURM, ktoré IROP tematicky nepokrýva, a teda nad rámec článku 7 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1301/2013, môže byť zabezpečená z príslušných operačných programov prostredníctvom mechanizmu zvýhodňovania žiadostí o NFP prispievajúcich k TURM vo výberovom procese, resp. prostredníctvom vyhlasovania priamo cielených výziev na realizáciu opatrení TURM.

Miestny rozvoj vedený komunitou³ (ďalej len „CLLD“) je nástrojom pre zapojenie občanov na miestnej úrovni pre lepšie riešenie sociálnych, environmentálnych a ekonomických výziev. Ide o prístup s relatívne malými finančnými investíciami, realizované operácie majú predovšetkým lokálny charakter, ale môžu mať podstatný vplyv na život ľudí v danom území. Prístup CLLD vychádza z prístupu LEADER založeného na MAS a stratégiách miestneho rozvoja.

Na podporu CLLD sa bude využívať EPFRV prostredníctvom PRV (prístup LEADER) a EFRR prostredníctvom IROP. CLLD však je nie je súčasťou RIÚS. Pokiaľ bude na danom území zriadená MAS implementujúca príslušnú stratégiu miestneho rozvoja, územne sa bude prekrývať s časťou územia RIÚS. Z dôvodu zamedzenia duplicity podpory je deliacia línia medzi stratégiami miestneho rozvoja a RIÚS vymedzená rámcovo na úrovni veľkosti projektu - prostredníctvom RIÚS by mali byť podporované investične náročnejšie projekty a projekty so subregionálnym a regionálnymi dopadom; prostredníctvom CLLD projekty menšieho rozsahu s miestnym dopadom.

Všetky strategické ciele územnej samosprávy na Slovensku musia vychádzať a byť kompatibilné s nadradenou dokumentáciou prijatou na regionálnej, celoštátnej alebo celoeurópskej úrovni. Jedným zo základných dokumentov, ktorý vymedzuje činnosti a aktivity na nasledujúce obdobie je **Partnerská dohoda SR na roky 2014 – 2020**. Tento dokument je základom pre čerpanie

² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1301/2013 zo 17. decembra 2013 o Európskom fonde regionálneho rozvoja a o osobitných ustanoveniach týkajúcich sa cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti, a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1080/2006.

³ CLLD je definovaný v článkoch 32-35 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013.

fondov Európskej únie na území Slovenskej republiky, kde tvoria investície z týchto zdrojov drvivú väčšinu verejných výdavkov. Na základe týchto faktov je nevyhnutné spomenúť aspoň základné fakty a konštatovania v ňom obsiahnuté:

- V nadväznosti na identifikovaný rozvojový potenciál regiónov Slovenskej republiky (ďalej len „SR“) a investícií posilňujúcich ich hospodársky a sociálny rast⁴, koncentruje Partnerská dohoda SR na roky 2014 – 2020 (ďalej len „PD SR“) **oprávnené príspevky EŠIF do tých geografických územných jednotiek, v ktorých sa dá očakávať najvyššia miera efektívnosti využívaných investícií na riešenie špecifických problémov regiónu, prostredníctvom využívania ich miestneho potenciálu a zdrojov.**

Z pohľadu regionálneho prístupu, bude strategickým cieľom PD SR zabezpečovať implementovanie investičných priorít do priestorov, ktoré majú najvyšší rozvojový potenciál pre danú prioritnú oblasť. Cieľom je integrovať investičné aktivity tak, aby sa stali multiplikátormi ďalšieho rozvoja danej geografickej jednotky, ako aj rozvoja k nej priľahlého územia.

- Základným východiskom na riešenie územnej a tematickej koncentrácie pre rozhodovanie o umiestňovaní Európskych štrukturálnych a investičných fondov podporovaných investičných aktivít je rozvoj územia a polycentrickej sídelnej štruktúry, definovanej v celoštátnom územnoplánovacom dokumente – Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 v znení zmien a doplnkov č. 1 KURS 2011⁵ (ďalej len „KURS“) ktorá definuje tzv. centrá osídlenia a ťažiská osídlenia. **Tieto sú dobre dostupné pre obyvateľov ich zázemí a preto sú vhodnými priestormi pre koncentráciu vybraných investičných aktivít, ktoré uspokojujú aj požiadavky a potreby obyvateľov ich zázemia.** Popri centrách osídlenia a ťažiskách osídlenia majú významný rozvojový význam v celom priestore SR rozvojové osi. Tieto predstavujú jeden z najvýznamnejších prvkov distribúcie rozvojových impulzov pre čo najväčšie plošné pôsobenie rozvojových aktivít. Rozvojové osi sú súčasťou tvorby vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry. Podporujú sídelné väzby medzi obcami a rovnovážny sídelný rozvoj, vrátane rozvoja vidieka. Vytvárajú podmienky pre dostupnosť k infraštruktúram, zachovanie a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva a zabezpečujú požiadavky, ktoré sa na sídelnú štruktúru kladú z hľadiska ekonomických, sociálnych a environmentálnych súvislostí. Rozvojové osi tak efektívne plnia požiadavky udržateľnosti a vytvárania zdravého a environmentálne vhodného obytného i pracovného prostredia.⁶
- **V SR sa v dôsledku hospodárskej krízy neustále prehĺbuje problém nezamestnanosti, chudoby, sociálneho vylúčenia, či celkového zníženia životnej úrovne občanov. Osoby s nedostatočnými kompetenciami a kvalifikáciou sú najohrozenejšou skupinou na trhu práce a najväčšou bariérou udržateľného rozvoja SR.** Kvalita odborného vzdelávania a prípravy nedostatočne reaguje na aktuálne potreby trhu práce a nedokáže pripraviť kvalifikovanú pracovnú silu v takej miere, aby bola schopná bezprostredne, po ukončení štúdia, vstúpiť do pracovného procesu.
- Kľúčovými výzvami pre SR v nasledujúcom období sú: reštrukturalizácia systému vzdelávania v záujme zvýšenia zamestnanosti a mobility pracovnej sily, aktivizácia ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením za účelom ich začlenenia, deinštitucionalizácia

⁴Analýza rozvojového potenciálu regiónov SR a ich územných rozdielov s priemetom na tematickú koncentráciu EŠIF v Partnerskej dohode SR na roky 2014 – 2020, <http://www.nsrr.sk/sk/programove-obdobie-2014---2020/negociacie-k-priprave-partnerskej-dohody-sr-a-op/>

⁵Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 v znení zmien a doplnkov č. 1 KURS 2011, schválená uznesením vlády SR a jej záväzná časť vydaná nariadením vlády SR č. 528/2002 Z. z., Zmeny a doplnky č. 1 KURS 2011 uznesením vlády SR č. 513/2011 a jej záväzná časť vydaná nariadením vlády SR č. 461/2011 Z. z.

⁶Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 v znení zmien a doplnkov č. 1 KURS 2011, str. 60

sociálnych služieb a sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, **podpora aktívneho a zdravého starnutia vrátane dlhodobej starostlivosti**⁷ a integrácia marginalizovaných rómskych komunít (ďalej len „MRK“). **Ďalšou výzvou je starostlivosť o deti do 3 rokov veku (t. j. zosúladovanie rodinného a pracovného života) a dostupnosť predškolského vzdelávania.**

- Kľúčové problémy trhu práce, ktorým musí SR v nasledujúcom období čeliť sú: **vysoká nezamestnanosť a nízka zamestnanosť** (najmä žien, starších a nízkokvalifikovaných), dlhodobá nezamestnanosť, nezamestnanosť mladých ľudí, nedostatočná účinnosť a efektívnosť aktívnej politiky trhu práce a nízka mobilita domácej pracovnej sily.
- Prejavom nerovnováhy na trhu práce je miera voľných pracovných miest, ktorá je v SR pod priemerom EÚ. V roku 2012 bolo v SR z 1 000 pracovných miest v priemere voľných len 8. Priemer EÚ bol 15 voľných miest, čo znamená, že miera voľných pracovných miest v roku 2012 dosiahla 1,5 %.
- **Podiel pracujúceho obyvateľstva vo veku 20-64 rokov je v SR pod priemerom EÚ a posledné roky stagnuje okolo podielu 65,0%. Národný cieľ pre SR, vyplývajúci zo stratégie Európa 2020, je pre oblasť zamestnanosti stanovený na úrovni 72 %.** Pod priemerom EÚ je SR aj v miere zamestnanosti starších ľudí (vo veku 55-64 rokov) a miere zamestnanosti žien vo veku 20-64. Možnosť zamestnania starších ľudí je nepriaznivo ovplyvnená viacerými faktormi, napríklad aj nedostatočným prístupom k celoživotnému vzdelávaniu, absenciou systému poradenstva vo vzdelávaní zamestnaných dospelých, čo osobitne platí pre špecifickú skupinu starších ľudí. Miera zamestnanosti nízkokvalifikovaných osôb (ISCED 0–2) v SR (29,5 % v roku 2012) je v rámci EÚ najnižšia. V roku 2012 dosiahla len 57 % úrovne EÚ. **K situácii narastajúcej nezamestnanosti a slabšej ekonomickej nezávislosti žien negatívne prispieva aj nedostatok služieb starostlivosti o deti.** Od roku 2006 sa každý rok zhoršuje dostupnosť materských škôl (ďalej len „MŠ“) a využívanie zariadení starostlivosti o deti do 3 rokov patrí medzi najnižšie v EÚ.
- **V roku 2012 bola miera nezamestnanosti v SR (14 %) šiestou najvyššou a dlhodobá miera nezamestnanosti (9,4%) štvrtou najvyššou v EÚ.** Miera nezamestnanosti osôb s nízkym stupňom vzdelania (44,7 %) presiahla viac ako trojnásobne celkovú mieru nezamestnanosti.
- Najpočetnejšiu skupinu nezamestnaných absolventov stredných škôl tvorili absolventi študijných spoločenských odborov a služieb⁸, nasledujú absolventi študijných odborov s rozšíreným praktickým vyučovaním a absolventi učebných odborov.
- **Bariérami, ktoré bránia zvýšeniu zamestnanosti, sú najmä nesúlad medzi vzdelaním a získanými zručnosťami pre potreby trhu práce, nedostatočná pripravenosť stredných odborných škôl reagovať na meniace sa potreby trhu práce, ako aj slabé prepojenie terciárneho vzdelávania a trhu práce.**
- V súvislosti so stratégiou Európa 2020 a NPR **je potrebné realizovať opatrenia na podporu zamestnanosti a mobility pracovnej sily** s cieľom do roku 2020 dosiahnuť 72 % mieru zamestnanosti obyvateľstva vo veku 20 - 64 rokov a 3 % mieru dlhodobej nezamestnanosti. Nevyhnutnosťou je taktiež podpora kapacít v oblasti sociálneho dialógu, ktoré svojimi návrhmi na realizáciu opatrení účinne prispievajú k realizácii politik v oblasti podpory podnikania, zamestnanosti a identifikácie nezamestnanosti.
- Pre podporu rastu priaznivého pre zamestnanosť je potrebné rozvíjať vnútorný kultúrny potenciál regiónov, vrátane konverzie upadajúcich priemyselných oblastí a rozvoja kultúrnych zdrojov.

⁷Národný program aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020, MPSVR SR

⁸Zdroj: ÚIPŠ Uplatnenie absolventov stredných škôl v praxi. Bratislava: 2011

- V súvislosti so stratégiou Európa 2020 a NPR je potrebné v oblasti sociálnej inklúzie a chudoby dosiahnuť cieľ zníženia miery populácie ohrozenej chudobou a sociálnym vylúčením na 17,2 % do roku 2020.
- Vo vzťahu k špecifickým odporúčaniam Rady EÚ pre SR je potrebné v odbornom vzdelávaní **posilniť poskytovanie praktickej výučby priamo v podnikoch, vo vysokoškolskom vzdelávaní vytvoriť programy orientované na pracovný trh a podporiť odovzdávanie znalostí podporou spolupráce medzi VŠ, výskumnou komunitou a podnikateľským sektorom.**
- V odbornom vzdelávaní a príprave je potrebné posilniť **zavádzanie prvkov duálneho systému vzdelávania** a poskytovanie praktickej výučby priamo u zamestnávateľov.

Pre formuláciu vízie a návrh stratégie obce Červenica je nevyhnutné brať do úvahy návrhy a smerovanie zapracované aj do ďalších dokumentov na národnej a regionálnej úrovni. Za všetky spomeňme aspoň Národnú stratégiu regionálneho rozvoja Slovenskej republiky (NSRR SR), ktorá bola aktualizovaná v máji 2014 (Uznesenie Vlády SR č. 222/2014) a aktuálne PHSR na úrovni Prešovského samosprávneho kraja.

Aktualizácia Národnej stratégie uvádza hlavné faktory rozvoja regiónov Slovenska, analyzuje regionálne disparity, predkladá prognózu hospodárskeho vývoja v regiónoch Slovenska. Hodnotí východiskový stav a predkladá princípy zásadného smerovania v prioritných oblastiach, na ktoré je potrebné - aj v súlade so stratégiou Európa 2020 - kľásť v regionálnom rozvoji Slovenskej republiky hlavný dôraz.

Vízia obce Červenica

V zmysle aktualizovanej Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky sa očakáva, že regióny budú schopné efektívne využívať svoj vnútorný potenciál, ako svoju konkurenčnú výhodu, s cieľom zvyšovať kvalitu života obyvateľov a v rámci jednotlivých regiónov budú znižované vnútroregionálne rozdiely. Počas realizácie aktualizovanej NSRR SR bude pri plánovacích procesoch uplatňovaný integrovaný prístup orientovaný smerom k udržateľnému sociálnemu, ekonomickému, environmentálnemu a územnému rozvoju regiónov.

Vízia regionálneho rozvoja Slovenska predstavuje stav, ku ktorému má Slovensko za niekoľko rokov dospieť, vymedzuje rámec pre definovanie strategických cieľov a priorít na obdobie 2014 až 2020 s výhľadom do roku 2030, ako aj postupy na ich dosiahnutie.

Vízia regionálneho rozvoja Slovenska je definovaná nasledovne:

“Slovensko sa má stať krajinou s vysokou kvalitou života všetkých občanov. Každý región bude využívať svoje danosti v prospech svojho udržateľného hospodárskeho, sociálneho, environmentálneho a územného rozvoja a tým aj Slovenskej republiky, ako vyspelého, hospodársky, politicky a sociálne súdržného členského štátu Európskej únie.”

Pre naplnenie dlhodobej vízie regionálneho rozvoja podľa aktualizovanej NSRR SR je stanovený nasledovný strategický cieľ: *“Integrovaným a výsledkovo orientovaným prístupom k regionálnemu rozvoju a na základe využitia vnútorného potenciálu regiónov zvýšiť do roku 2030 ich adaptabilitu, konkurencieschopnosť a výkonnosť pri súčasnom zvyšovaní kvality života obyvateľov a pri rešpektovaní princípov udržateľného rozvoja”.*

Stanovenie vízie obce predstavuje želaný a očakávaný stav, ktorý si obec z dlhodobého hľadiska vytýčila na dosiahnutie. Vymedzuje rámec pre definovanie strategických a tematických cieľov na obdobie nasledujúcich rokov.

Obec Červenica má stanovenú nasledovnú víziu, ktorá vychádza tak z minulého obdobia ako aj očakávaní pre nasledujúce roky s dlhodobým výhľadom: „*Chceme aby v roku 2020 bola Červenica:*

- *bezpečnou, dobre hospodáriacou a vhodne riadenou obcou;*
- *obcou aktívne podporujúcou rozvoj podnikania a kvalitnej infraštruktúry;*
- *obcou chrániacou a zveľaďujúcou kultúrne i prírodné dedičstvo;*
- *obcou uvedomelých, sebavedomých a vzdelaných ľudí, s pozitívnym a aktívnym prístupom k činnostiam na rozvoj komunity;*
- *obcou vhodnou pre život obyvateľov (dostatočná ponuka práce, vhodné spojenia do najbližších centier, čistá a zdravá obec)“.*

Stratégia rozvoja obce Červenica

Definovanie stratégie rozvoja obce Červenica nadväzuje na výsledky analýz, vychádza z poznania komplexného vnútorného prostredia a potrieb obyvateľov obce. Do riešenia pomerne širokého spektra existujúcich rozvojových potrieb aktívne vstupujú viacerí aktéri (štát, miestna samospráva, súkromný sektor, mimovládne organizácie atď.) s rôznymi kompetenciami, záujmami a finančnými zdrojmi. Zároveň vychádza z predpokladu, že príslušné orgány verejnej správy na národnej a regionálnej úrovni zabezpečia koordinovaný prístup pri zabezpečení plánovaných zmien, ktorého dôležitým predpokladom je dobrá informovanosť kľúčových aktérov a ich spolupráca.

Osobitná pozornosť v stratégii je venovaná koordinácii rozvojových zámerov obce, ktoré budú cez schválené operačné programy spolufinancované zo zdrojov európskych fondov. Je spracovaná v súlade s už spomínanou Národnou stratégiou regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, ktorá obsahuje nasledujúce prioritné oblasti:

PO 1 Ľudské zdroje – zvýšenie kvality ľudského kapitálu

PO 2 Ekonomická výkonnosť a konkurencieschopnosť hospodárstva

PO 3 Štrukturálne zmeny

PO 4 Poznatkovo orientovaná ekonomika

PO 5 Ochrana a tvorba životného prostredia

Tieto sú premietnuté do prioritných oblastí navrhovaných v stratégii rozvoja obce s prispôbením podmienkam úrovne samosprávy a tiež zlúčením PO 2 – PO 4 do jednej spoločnej prioritnej oblasti – Hospodárska politika.

Pre naplnenie vízie a na dosiahnutie cieľov si obec Červenica stanovila tri nasledovné hlavné prioritné oblasti / politiky:

1. **Sociálna politika** – zahŕňa oblasť trhu práce, školstvo a vzdelávanie, sociálne služby a sociálnu infraštruktúru (sociálnu, bytovú a zdravotnícku), kultúru a šport, rozvoj a podporu partnerskej spolupráce.

2. **Hospodárska politika** – pozostáva z oblastí so zameraním na podnikateľské prostredie (podpora malého a stredného podnikania a pod.), na podporu remeselnej a poľnohospodárskej výroby, rozvoj cestovného ruchu, rozvoj dopravnej (miestne komunikácie, parkovacie miesta, chodníky, cyklo doprava a pod.) a ostatnej technickej infraštruktúry (obecný rozhlas, kamerový systém, osvetlenie, verejné toalety a pod.), efektívna verejná správa, výskum a inovácie, kultúrny a kreatívny priemysel (ide o priemysel, ktorý pridáva výsledkom duševnej tvorivej činnosti hospodársku hodnotu, zahŕňa najmä umenie, podporu tradičných remesiel, folklóru a pod.)

3. **Environmentálna politika** – so zameraním na odpadové hospodárstvo, vodné hospodárstvo (vodovod, kanalizácia, protipovodňové opatrenia, opatrenia vedúce k prevencii pred živelnými

pohromami), na ochranu a tvorbu zložiek životného prostredia (ovzdušie, zeleň v obci, zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov a pod.), na ochranu prírody a krajiny.

Prostredníctvom týchto prioritných oblastí, ďalej rozpracovaných do jednotlivých opatrení, bude obec naplňovať víziu rozvoja naplňaním cieľov; vytvárať podmienky pre zvyšovanie kvality života obyvateľov obce, pre konkurencieschopný hospodársky rozvoj a zvyšovanie kvality životného prostredia s rešpektovaním strategických cieľov Prešovského samosprávneho kraja.

Globálne ciele rozvoja obce Červenica

Globálne ciele sú 3 a kopírujú počet a zameranie prioritných oblastí definovaných v rámci metodiky na spracovanie PHSR. Prioritnými oblasťami sú: 1. Prioritná oblasť – Hospodárska, 2. Prioritná oblasť – Sociálna a 3. Prioritná oblasť – Environmentálna. Každá z nich má priradený globálny cieľ, ktorý by sme chceli dosiahnuť do roku 2020:

1. Hospodárska - Rozvinutá ekonomika produkujúca ďalšie rozvojové impulzy;
2. Sociálna - Zabezpečené všetky verejné služby občanom;
3. Environmentálna - Kvalitné životné prostredie a aktivity obce a jej občanov zabezpečujúce pozitívne vplyvy na životné prostredie.

Špecifické ciele rozvoja obce Červenica

Špecifických cieľov je celkovo 12, pričom v sú rozdelené do jednotlivých prioritných oblastí – Hospodárska (5 cieľov), Sociálna (5) a Environmentálna (2). Sú to nasledovné:

- 1.1 Podpora súkromného podnikania
- 1.2 Rozvoj turistickej infraštruktúry a služieb pre turistov
- 1.3 Posilnenie kvality a možností formálneho i neformálneho vzdelávania
- 1.4 Rozvoj informatizácie a elektronizácie obce
- 1.5 Zlepšenie ekonomickej kondície obce
- 2.1 Zabezpečenie možností bývania pre všetky kategórie obyvateľov
- 2.2 Pokračovanie a zintenzívnenie komunitnej práce
- 2.3 Zabezpečenie adekvátnej starostlivosti o znevýhodnené skupiny obyvateľstva
- 2.4 Podpora a rozvoj ďalších oblastí občianskeho života
- 2.5 Prevencia kriminality a zabezpečenie ochrany osôb a majetku
- 3.1 Podpora aktivít a procesov pri zabezpečovaní ekologických funkcií územia
- 3.2 Podpora aktivít a procesov zlepšujúcich kvalitu životného prostredia.

Tematické ciele rozvoja obce Červenica

Každý zo špecifických cieľov obsahuje minimálne jeden, maximálne tri tematické ciele spadajúce pod oblasť ktorú špecifikuje. Celkovo je pomenovaných 24 tematických cieľov, ktoré môžete nájsť vo formulári č. S 1.

Tab.: Hlavné ciele stratégie Európa 2020

Hlavné ciele stratégie Európa 2020	Súčasná situácia na Slovensku	Národný cieľ v NPR do roku 2020
Investovať 3% HDP EÚ do výskumu a vývoja (% HDP)	0,63% (2010)	1%
Zníženie emisií skleníkových plynov (SP) o 20% oproti úrovniam roka 1990	-2% (emisie projektované do roku 2020 oproti roku 2005) +0% (emisie roka 2010 oproti roku 2005)	+13% (národný záväzný cieľ pre sektory mimo systému obchodovania s emisiami oproti roku 2005)
20% energie musí pochádzať z obnoviteľných zdrojov	9,8% (2010)	14%
Zvýšenie energetickej efektívnosti o 20% (zníženie spotreby energie o 368 Mtoe) pre EÚ 27	Neuplatňuje sa	Zníženie o 1,6 Mtoe
75% obyvateľstva vo veku 20-64 rokov by mala byť zamestnaná	65.1% (2011)	72%
Zníženie predčasného ukončenia školskej dochádzky pod 10% (obyvateľstvo vo veku od 18 do 24 rokov)	5% (2011)	6%
Aspoň 40% obyvateľstva vo veku 30-34 rokov s ukončeným vysokoškolským alebo rovnocenným vzdelaním	23.4% (2011)	40%
Znížiť počet osôb ohrozených chudobou alebo vylúčením v EÚ aspoň o 20 miliónov (referenčný rok 2008)	+ 1 000 (2011)	- 170 000

Zdroj: Stratégia Európa 2020

Časť C – Programová časť

Programová časť PHSR, ako tretia kapitola tohto dokumentu, podáva konkrétne popisy projektov či aktivít, ktoré sú navrhované pre obec Červenica. Všetky návrhy uvedené v tabuľkovej časti (formulár č. P1) sú podrobnejšie popísané v jej textovej časti. V prípade najbližšie plánovaných aktivít, sú tieto zaradené aj do akčného plánu.

Jednotlivé navrhované projekty / aktivity je pre lepšiu informáciu potrebné bližšie popísať. Tento popis a zdôvodnenie potreby vychádza z práce pracovných skupín pre spracovanie PHSR a informácií z dotazníkových prieskumov a osobných stretnutí v Červenci.

Prioritná oblasť: Hospodárska

Projekt/Aktivita: 1.1.1 Aktualizácia Územno-plánovacej dokumentácie

Popis: V súčasnosti obec Červenica nemá spracovaný platný Územný plán. Územnoplánovacia dokumentácia je potrebná na prehodnotenie rozvojových zámerov obce; vytvorenie prostredia pre hospodársky, sociálny, investičný rozvoj; rozširovanie obce a vytváranie kvalitného prostredia pre občanov. Je nevyhnutné takúto dokumentáciu udržiavať aktualizovanú, aby dokázala reagovať na aktuálne potreby obce a jej obyvateľov.

Projekt/Aktivita: 1.1.2 Založenie obecného / sociálneho podniku

Popis: Sociálne podnikanie je na Slovensku ešte pomerne nerozvinuté a viazané skôr na podporu chránených dielní. Obec rieši situáciu dlhodobo nezamestnaných len prostredníctvom ich zapojenia do projektu aktivačných prác, kde je uplatnenie týchto ľudí limitované, tak finančne ako i časovo. Obec chce zlepšiť životnú situáciu prioritne tým obyvateľom, ktorí sa v doterajších projektoch obce dobre osvedčili, a to ich zapojením do pracovného pomeru v novovytvorenom obecnom sociálnom podniku.

Obec zatiaľ nemá určenú presnú náplň činnosti ani lokalitu umiestnenia tohto podniku. V prípade možností a vhodných príležitostí na založenie takéhoto podniku bude tento podporený aj obcou; personálne kapacity ľudí z miestnej komunity sú pre tento účel postačujúce.

Realizácia zámeru umožní získanie pracovných návykov pre dlhodobo nezamestnaných a zlepšiť tak ich uplatniteľnosť na trhu práce; vytvorí pracovné miesta pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie; napomôže rozvinúť zručnosti zamestnancov a ich komunikáciu a vzájomnú spoluprácu pri praktických činnostiach; zlepši ekonomické podmienky v rodinách týchto občanov; obec získa skupinu ľudí uvedomujúcich si vlastnú zodpovednosť za svoj život a život svojej rodiny; pomôže aj aktivitám v obci napr. pri opravách obecného majetku alebo rozvoji infraštruktúry cestovného ruchu.

Projekt/Aktivita: 1.2.1 Rekonštrukcia a modernizácia objektu Obecného úradu

Popis: Objekt Obecného úradu je situovaný v centre obce a nachádza sa vo vlastníctve obce. Nevyhnutná je jeho rekonštrukcia a to predovšetkým zateplenie objektu.

Cieľom je efektívizácia využitia obecných priestorov na verejnoprospešné aktivity; zabezpečenie adekvátnej údržby obecných budov; zvýšenie kvality a dostupnosti služieb pre občana.

Projekt/Aktivita: 1.2.2 Výstavba kotolne pre budovu Obecného úradu

Popis: Ide o výstavbu kotolne pre budovu Obecného úradu s umiestnením na obecnom pozemku. Je potrebné pripraviť zodpovedajúcu technickú projektovú dokumentáciu k realizácii stavby. Cieľom je

dosiahnuť zlepšenie podmienok pre výkon a prevádzku samosprávy obce i úsporu energetických nákladov.

Projekt/Aktivita: 1.2.3 Vybudovanie Domu smútku

Popis: Ide o vybudovanie Domu smútku v intraviláne obce, pričom presnú lokalizáciu bude potrebné určiť v procese prípravy investície. Zatiaľ nie je spracovaná ani projektová dokumentácia ku stavbe. Cintorín je v pomerne dobrom stave, pričom kapacitne postačuje i v budúcnosti. Z uvedeného dôvodu je výhodnejšie umiestnenie navrhovaného Domu smútku v intraviláne obce, kde by bola zabezpečená lepšia ochrana objektu pred vandalmi. Cieľom je zabezpečiť vhodný objekt a priestor pre dôstojnú rozlúčku so zosnulými. Realizácia navrhovanej činnosti prispeje k skvalitneniu služieb pre občanov obce a úpravu dôstojného miesta posledného odpočinku.

Projekt/Aktivita: 1.3.1 Rekonštrukcia turisticky atraktívnych nehnuteľností

Popis: V obci a jej okolí je niekoľko turisticky atraktívnych nehnuteľností či už vo vlastníctve cirkví alebo súkromných osôb. Pre rozvoj turistickej atraktivity by bolo vhodné uvažovať nad ich efektívnym využitím, čo vo väčšine prípadov znamená ich rekonštrukciu a propagáciu. V prípade kultúrnych pamiatok je nevyhnutné konzultovať rekonštrukcie s Krajským pamiatkovým úradom. V prípade, že nehnuteľnosť nie je majetkom obce, bolo by vhodné konzultovať s majiteľmi ich rekonštrukciu a napomáhať aj v ich komunikácii s úradmi. Dlhodobým prínosom tejto aktivity by malo byť vybudovanie kompletnej turistickej infraštruktúry v spolupráci s okolitými sídlami, kde sa nachádzajú ďalšie časti prírodného či kultúrneho dedičstva.

Projekt/Aktivita: 1.3.2 Podporovať vznik a prevádzku turistickej infraštruktúry pre poskytovanie komplexných služieb

Popis: Okrem vyššie uvedených aktivít je nevyhnutné myslieť aj na podporu ďalších prvkov turistickej infraštruktúry od príchodu návštevníka do regiónu akoukoľvek formou dopravy (auto, vlak, autobus, bicykel, pešia turistika), cez jeho pobyt (ubytovanie, strava, oddych, kultúra, šport,...) až po čo najjednoduchšie a najrýchlejšie trasy odchodu s tým, že návštevník bude mať záujem sa opätovne vrátiť. Opätovne je potrebné aj pri týchto aktivitách úzko spolupracovať s regionálnymi či krajskými združeniami na podporu cestovného ruchu a využiť potenciál lokalizácie v nevelkej vzdialenosti od krajských miest Košice a Prešov.

Projekt/Aktivita: 1.4.1 Vytvorenie a správa turistických a náučných chodníkov v obci a jej okolí

Popis: V súčasnosti je v obci len málo aktivít podporujúcich turistiku. Príležitosť je napr. v aktívnej spolupráci s podnikateľmi, kedy by bolo vhodné uvažovať nad zatraktívením súčasných, príp. vytvorením nových turistických či náučných chodníkov (napr. k bývalým banským štôlniam). Ako súčasť náučných trás, resp. cyklotrás by bolo vhodné začleniť aj oddychové zóny, ktoré by bolo dobré prepojiť so službami pre turistov. Oddychové zóny sú chápané ako altánky, lavičky, ohniská, lanové dráhy – pre turistov, cyklistov, rodinné výlety. Táto aktivita má viesť k vytvoreniu miest oddychu, aj ako základu pre prímestskú rekreáciu obyvateľov krajských miest Prešov a Košice.

Projekt/Aktivita: 1.4.2 Vytvoriť zázemie a podmienky pre rozvoj agroturistiky

Popis: V súčasnosti na území obce sa nachádzajú piati súkromne hospodáriaci roľníci. Podhorie Slanských vrchov má prirodzené predpoklady aj na rozvoj tohto typu turistiky. Do budúcnosti by bolo vhodné využiť možnosti na agroturistiku v spolupráci s inými podnikateľskými subjektmi v blízkych mestách alebo okolitých obciach.

Projekt/Aktivita: 1.4.3 Aktívne zapájanie sa do projektov a komunikácie za účelom spolupráce všetkých subjektov oblasti Prešov a okolie v cestovnom ruchu

1.4.4 Vytvárať nové komplexné produkty CR využívajúc prírodné danosti a históriu územia

Popis: Okrem vyššie spomínaných aktivít v oblasti cestovného ruchu je nevyhnutné rozvíjať aj už existujúce projekty a činnosti v rámci rôznych združení podporujúcich cestovný ruch. Obec Červenica je členom združenia Sigorská spoločnosť, pričom predmetom činnosti tohto združenia je tvorba, rozvoj, ochrana, obnova a prezentácia duchovných a kultúrnych hodnôt prispievajúcich k rozvoju služieb v cestovnom ruchu v okolí Prešova, v údolí Soľného potoka a potoka Delňa a tvorba a ochrana životného prostredia v tomto subregióne. Bude potrebné podporovať hlavne spoluprácu s ďalšími členmi, pričom ideálne bude zamerať sa na komplexné produkty cestovného ruchu, ktorých by bola Červenica súčasťou.

Projekt/Aktivita: 1.5.1 Rekonštrukcia a modernizácia objektu Základnej školy Červenica

Popis: Škola plánuje prepojiť starú budovu s novou krytým stĺporadím, vybudovať šatne pre žiakov v novej budove, opraviť interiéry tried a vstupné brány do školy. Potreba financií je nevyhnutná na realizáciu rekonštrukcie objektu podľa schválenej projektovej dokumentácie.

Rekonštrukciou a modernizáciou Základnej školy Červenica sa v obci vytvoria možnosti pre kvalitnejšiu výchovu žiakov, s výhľadom ich širšieho uplatnenia na trhu práce a to hlavne v zamestnávateľmi žiadaných profesiách. Cieľom je zlepšenie pracovných návykov a zručností absolventov školy, zvýšenie ich vedomostných a praktických kompetencií. Obec takto získa oveľa zručnejších mladých obyvateľov s uplatnením v ich osobnom živote i pri zapájaní sa do života obce.

Projekt/Aktivita: 1.5.2 Výstavba nového objektu Materskej školy

Popis: Ide o výstavbu nového objektu Materskej školy v existujúcom areáli Základnej školy s materskou školou Červenica. Súčasťou tejto investície je doplnenie jej vnútorného vybavenia a zariadenia. Obec plánuje zriadiť dve klasické triedy. Ponukou možností predškolského formálneho vzdelávania pre všetky deti je predpoklad zlepšenia ich výsledkov aj na ZŠ a v iných komunitných aktivitách. Cieľom je vytvoriť vhodné prostredie pre harmonický rozvoj detí, ich kvalitnú a modernú výchovu a tiež výrazné zlepšenie pracovného prostredia pre pedagógov a ostatných zamestnancov školy. Navrhovaná výstavba tiež prispeje k energetickému zefektívneniu prevádzky novej budovy, skvalitneniu prostredia na prácu a výučbu, získaniu vhodných nových priestorov na mimoškolskú činnosť.

Projekt/Aktivita: 1.5.3 Výstavba telocvične v objekte Základnej školy Červenica

Popis: Ide o výstavbu novej telocvične v areáli jestvujúceho objektu Základnej školy Červenica. Súčasťou tejto investície je aj obstaranie jej vnútorného vybavenia a zariadenia. V súčasnosti telocvična v Základnej škole chýba; pričom je potrebné tento problém urýchlene riešiť, pretože hodiny telesnej výchovy musia prebiehať na chodbách alebo vo vonkajšom areáli školy. Navrhovaná výstavba prispeje k zlepšeniu kvality výučby telesnej výchovy, zvýšeniu bezpečnosti na vyučovacích hodinách, získaniu vhodných priestorov na mimoškolskú činnosť, lepšej propagácii pohybových aktivít a rovnako i podpore športu a komunitného rozvoja v obci.

Projekt/Aktivita: 1.5.4 Podpora činnosti Evanjelickej spojenej školy internátnej

Popis: Špecifickým školským zariadením v obci je Evanjelická spojená škola internátna (organizačné zložky Evanjelická špeciálna materská škola, Evanjelická špeciálna základná škola internátna pre hluchoslepé deti internátna a Evanjelická praktická škola internátna). Evanjelická špeciálna základná škola internátna pre hluchoslepé deti poskytuje výchovu a vzdelávanie hluchoslepým deťom, ktoré majú súčasne postihnutý zrak a sluch, ku čomu sa môže pridružiť aj telesné, mentálne či iné postihnutie. Obec Červenica bude aj v budúcnosti, v rámci svojich možností (personálne, priestorové, materiálne, finančné), podporovať činnosť tejto vzdelávacej inštitúcie. Cieľom je podpora práce so

znevýhodnenými skupinami obyvateľstva a podpora ich ďalšieho vzdelávania pre lepšiu uplatniteľnosť v živote.

Projekt/Aktivita: 1.5.5 Pokračovanie v podpore vytvárania miest pre asistentov učiteľa a ich činností v MŠ a ZŠ

Popis: V súčasnosti pôsobí 1 asistent učiteľa pre Materskú školu a 1 asistent učiteľa pre Základnú školu. Počas riešeného obdobia bude snaha o udržanie a prípadné zvýšenie počtu asistentov učiteľa pre Základnú školu aspoň na 2 osoby. Cieľom je skvalitnenie výučby, možnosť venovať sa rozvoju kompetencií všetkých žiakov aj v rôznorodej skupine v rámci jednej triedy, podpora inkluzívneho vzdelávania a desegregácie.

1.5.6 Vytvorenie a vybudovanie oddychových zón v areáli ZŠ

Areál Základnej školy je v príjemnom kľudnom prostredí, chránený pred vonkajším hlukom. V budúcnosti je plánované vytvoriť na školskom dvore oddychové zóny s lavičkami. Vybudovaním oddychových zón pre žiakov sa vytvoria predpoklady pre aktívnejší relax počas prestávok, ale aj priestory na vyučovanie v prírode.

Cieľom je tak ochrana majetku obce, zvýšenie ochrany a bezpečnosti žiakov, vyučujúcich i ostatných zamestnancov školy, spríjemnenie areálu ZŠ, zlepšenie možností trávenia času v obci, a efektívne využívanie prostriedkov obce.

Projekt/Aktivita: 1.6.1 Podporovať záujmové združenia poskytujúce neformálne vzdelávanie

Popis: Neformálne vzdelávanie je akákoľvek organizovaná forma vzdelávania detí, mládeže a dospelých mimo oficiálnych systémov vzdelávania (návšteva vyučovania v škôlke či škole). Hlavné pri práci so znevýhodnenými skupinami a MRK je takáto forma nevyhnutnou súčasťou dlhodobej práce, ktorej sa venujú viaceré organizácie. Často dokážu inovatívnymi formami výučby vyplniť deťom a mládeži ich voľný čas a tak ich vzdelávať. Záujmom obce by mal byť aj rozvoj takejto formy vzdelávania, t.j. podpora záujmových združení, ktoré ju poskytujú alebo môžu poskytovať.

Projekt/Aktivita: 1.7.1 Zvýšenie počtu služieb OcÚ poskytovaných občanom elektronicky

Popis: V dnešnej dobe plnej inovácií a čoraz vyššieho využívania informačno-komunikačných technológií je nevyhnutné, aby aj obec Červenica neustále rozširovala svoju ponuku elektronických služieb pre obyvateľov. Niektoré sú v určitej základnej forme ponúkané aj dnes ale v tejto oblasti je potrebná a vyžadovaná neustála inovácia. Hlavným cieľom je sprístupniť poskytovanie elektronických služieb občanom na úrovni miestnej samosprávy a zároveň zabezpečiť výkon verejnej moci elektronicky v súlade so zákonom č. 305/2013 Z.z. o e-Governmente.

Projekt/Aktivita: 1.8.1 Zapojenie sa do projektov elektronizácie služieb samosprávy (napr. Dátové centrum obcí a miest)

1.8.2 Zabezpečiť školenia zamestnancov OcÚ a podriadených organizácii pre prácu s informačnými technológiami

Popis: Aktuálne sú, hlavne vďaka prostriedkom Európskeho fondu regionálneho rozvoja, prístupné viaceré národné projekty a rôzne aplikácie, ktorých cieľom je uľahčiť mestám a obciam správu IT infraštruktúry, agendy a zefektívnenie poskytovania služieb občanom. Z viacerých príkladov je možné spomenúť napr. portál Digitálne mesto a projekt Dátové centrum obcí a miest. Obec Červenica by si mala zhodnotiť možnosti, prínosy a celkový efekt zapojenia a využitia týchto možností v rámci svojej agendy informačných technológií.

Aktuálne sa dá konštatovať, že obec podniká kroky za účelom naplnenia ustanovení Zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci z 1. 11. 2013 - zákon o e-governmente. Aplikovaním všetkých ustanovení zákona sa dosiahne zefektívnenie práce

verejnej správy a zvýšenie spokojnosti občanov s jej fungovaním na miestnej úrovni; zmena súčasného stavu poskytovania služieb samospráv na úroveň výrazne znižujúcu administratívnu záťaž občana, podnikateľa a samospráv, vrátane pracovníkov vykonávajúcich jednotlivé úkony a zároveň využitie pre agendu originálnych kompetencií obcí a miest.

S vyššie uvedeným súvisí aj nutnosť pravidelných školení zamestnancov OcÚ pre prácu s novým softvérom a novými službami. Pre maximalizáciu efektívneho využitia ich potenciálu je potrebné mať aj ľudí, ktorí dokážu služby ovládať a zabezpečiť aj zastupiteľnosť v prípade potreby.

Projekt/Aktivita: 1.9.1 Modernizácia výpočtovej a kancelárskej techniky na OcÚ

Popis: Aj výpočtovú, kancelársku a technickú infraštruktúru informačných technológií je potrebné udržiavať a neustále inovovať. Aktuálne evidujeme na OcÚ vekovo staršie vybavenie, ktoré často svojou kapacitou nemusí postačovať súčasným požiadavkám. Táto časť by si vyžadovala vykonanie určitej formy pasportizácie s určením, na ktorej pozícii je nevyhnutné aké zariadenie, aby neboli zbytočne nakupované výkonné zariadenia pre pozíciu, ktorá napr. pracuje výlučne s textovými a tabuľkovými editormi a naopak.

Projekt/Aktivita: 1.9.2 Zabezpečenie prevádzky verejnej Wi-Fi siete v centre obce

Popis: V rámci služby občanom a návštevníkom obce by bolo vhodné zabezpečiť prevádzku verejnej internetovej Wi-Fi siete, ktorá by bola dostupná min. na všetkých exponovaných verejných miestach.

Projekt/Aktivita: 1.10.1 Konsolidácia výdavkov obce

Popis: Konsolidácia výdavkov sa týka všetkých kapitol rozpočtu a je určite jedným z hlavných cieľov vedenia obce aj do nasledujúcich období. Celková suma dlhu obce k 31.12.2014 predstavovala **30,33%**. Obec má s nižším dlhom väčšie predpoklady na rozvoj.

Projekt/Aktivita: 1.10.2 Odpredaj prebytočného majetku

Popis: Jednou z možností ,ako znížiť výdavky, je aj predaj nehnuteľného či hnuťelného majetku obce. Obec Červenica v súčasnosti **nedisponuje** veľkým nehnuteľným majetkom, ale do budúcnosti je potrebné v nevyhnutných prípadoch počítať aj s takýmito možnosťami konsolidácie rozpočtu.

Projekt/Aktivita: 1.11.1 Realizácia opatrení na zvýšenie príjmov obce prostredníctvom zlepšeného výberu miestnych daní a poplatkov

Popis: Zvýšenie príjmov je minimálne rovnako dôležité ako znižovanie výdavkov. Jedným z opatrení je napr. aj zvýšenie vymožitelnosti miestnych daní a poplatkov alebo zvýšenie príjmov, ktoré by pokryli nevyhnutné výdavky. Z celkového pohľadu hospodárenia samospráv na Slovensku je citeľné výrazné zlepšenie hospodárenia, ktoré bude do ďalších rokov podporené zvýšením percenta odvádzaného do rozpočtu samospráv zo štátneho rozpočtu na 70 %.

Projekt/Aktivita: 1.11.2 Podpora konania trhov v obci

Popis: Z dôvodu zvýšenia príjmov do obecného rozpočtu a aj z dôvodu ponuky takýchto spoločenských aktivít pre občanov obce, by bolo vhodné aj v budúcnosti uvažovať nad podporou a organizovaním trhov a jarmokov aj priamo v obci Červenica. Do budúcnosti je možné aj vytvorenie miesta, kde by miestni producenti mohli ponúkať svoju produkciu. Realizáciou tejto aktivity je predpoklad zvýšenia kvality poskytovaných služieb pre občanov a rozvoj súkromného podnikania a obchodu v regióne.

Prioritná oblasť: Sociálna

Projekt/Aktivita: 2.1.1 Výstavba nájomných bytov nízkeho štandardu

Popis: Jedná sa o finančnú podporu na spracovanie geometrických plánov, znaleckých posudkov a majetkovo-právneho vysporiadania vhodných pozemkov do majetku obce a prípravu a realizáciu technickej infraštruktúry. V súčasnosti býva na území rómskej osady veľký počet obyvateľov na malej ploche; najčastejšie v chatrčiach a zlých sociálno – hygienických podmienkach.

Cieľom je zabezpečenie cenovo dostupného bývania pre sociálne slabšie skupiny obyvateľstva, ktoré nie sú schopné sami si zaistiť vyhovujúce bývanie. Zabezpečenie vhodných podmienok na bývanie napomôže ďalšej vzdelávacej a komunitnej práci a je nevyhnutným predpokladom na úspešnú prácu v komunite a celkového rozvoja obce.

Projekt/Aktivita: 2.2.1 Zabezpečenie pozemkov, infraštruktúry a sietí pre možnosti IBV v určených lokalitách

2.2.2 Výstavba nových bytových domov I. a II. kategórie

Popis: Ide o vyčlenenie a prípravu území pre realizáciu IBV a výstavby nájomných bytových domov so zabezpečením prístupu k inžinierskym sieťam. Jedná sa o finančnú podporu za účelom spracovania geometrických plánov, znaleckých posudkov a majetkovo-právneho vysporiadania vhodných pozemkov do majetku obce a finančnú výpomoc na prípravu a realizáciu technickej infraštruktúry.

Cieľom je rozvoj obce, zabezpečenie potrebného životného priestoru pre súčasný počet obyvateľov, ako aj pre ich plánovaný nárast, udržanie mladých perspektívnych obyvateľov v obci, zabezpečenie kvality bývania a celkového rozvoja obce.

Projekt/Aktivita: 2.3.1 Pokračovanie v zabezpečovaní terénnej sociálnej práce v rómskej komunite a jej rozšírenie podľa potrieb aj na iné znevýhodnené skupiny obyvateľstva

2.3.2 Zabezpečenie terénneho zdravotného asistenta a vytvorenie podmienok pre jeho prácu

Popis: V obci vykonáva svoju činnosť 1 terénna sociálna pracovníčka a 3 asistenti TSP. Zároveň v Základnej škole Červenica pôsobia 3 zdravotní asistenti. Obec má záujem zapojiť sa do nových národných projektov aj v oblasti terénnej sociálnej práce a zdravotnej asistencie s využitím ľudí priamo z miestnej komunity. Cieľom je skvalitnenie práce v rámci komunity, zabezpečenie asistencie pri dochádzke detí do predškolských a školských zariadení, zvýšenie úrovne života a zdravotnej prevencie v komunite.

Projekt/Aktivita: 2.4.1 Vytvorenie komunitného centra / miestnosti v obci

Popis: Popis: Išlo by o zabezpečenie priestorov pre činnosť Komunitného centra, pričom zatiaľ nie je určená jeho presná lokalita. V obci v súčasnosti pracuje 5 komunitných pracovníčok využívajúcich pre svoju prácu zasadačku Obecného úradu. Pre kvalitnú komunitnú prácu je však potrebné mať adekvátne priestorové zabezpečenie a to na mieste, ktoré bude akceptovateľné pre všetky zúčastnené skupiny. V súčasnosti v obci Červenica nie je vytvorený takýto priestor pre realizáciu rôznych spoločenských aktivít pre dotknutú skupinu obyvateľov. Okrem štandardných funkcií komunitného centra by ho bolo možné využiť aj na zabezpečenie iných aktivít (napr. na funkciu určitej „školskej družiny“ či na vzdelávacie aktivity).

Cieľom je zvýšenie kvality života obyvateľov obce, zlepšenie poskytovania verejnoprospešných služieb a zvýšenie vzdelanostnej úrovne a kompetencií obyvateľov obce. Prostredníctvom realizácie tohto zámeru sa dosiahne aj predchádzanie, prípadne riešenie problémov akými sú napr. alkoholizmus, záškoláctvo, nízka športová a telesná aktivita detí a mládeže, vylúčenie niektorých skupín obyvateľstva z masových aktivít. Zároveň je cieľom aj zabezpečiť vzdelávanie, klubovú činnosť, celoživotné vzdelávanie, špecializované sociálne poradenstvo a iné.

Projekt/Aktivita: 2.4.2 Spracovanie Plánu rozvoja komunitných služieb

Popis: V súčasnosti absentuje komunitný plán, ktorý by pokrýval všetky kategórie obyvateľstva a preto by bolo vhodné, aby si obec v rámci svojich interných kapacít (resp. využijúc externé zdroje)

zabezpečila spracovanie takéhoto dokumentu. Služiť by mal na skvalitnenie a zefektívnenie prístupu obce k riešeniu problémov špecifických skupín obyvateľstva (napr. marginalizované komunity, dôchodcovia, mládež, pracujúci, športovní nadšenci, hendikepovaní); zabezpečenie koordinácie športových a kultúrnych aktivít + zabezpečenie dlhodobjšieho plánovania a realizácie týchto činností.

Projekt/Aktivita: 2.4.3 Podpora činnosti a aktivít dobrovoľného hasičského zboru Červenica

Popis: Obec by mala byť aj v budúcnosti nápomocná pri založení a činnosti dobrovoľného hasičského zboru. Cieľom je ochrana osôb a majetku, prevencia pred vznikom požiarov a pomoc obyvateľom v núdzi či pri prírodných katastrofách.

Projekt/Aktivita: 2.4.4 Podpora verejných i neverejných poskytovateľov sociálnych služieb

Popis: Každý poskytovateľ sociálnych služieb prináša skvalitnenie života obyvateľov, ktorí sú ich prijímateľmi. Cieľom je zlepšenie a skvalitnenie ponuky sociálnych služieb poskytovaných verejnými i neverejnými poskytovateľmi týchto služieb v obci Červenica.

Projekt/Aktivita: 2.5.1 Zriadenie zariadenia pre seniorov (denný stacionár)

Popis: Išlo by o zariadenie pre starých a chorých ľudí obce Červenica, ktorí vzhľadom na svoj vek, zdravotný stav a sociálne pomery nie sú schopní sa o seba postarať a sú odkázaní na pomoc inej osoby resp. budú pod odborným dohľadom aspoň počas pobytu ich dospelých detí či príbuzných v práci. Realizáciou týchto aktivít by teda bolo možné ponúknuť kvalitnejšie služby pre občanov obce vo vyššom veku s možnosťou aktívneho trávenia dôchodku; zabezpečiť dôstojné zaobchádzanie a dostatočné stravovanie a opateru aj pre tých, o ktorých sa nemá kto postarať; dosiahlo by sa aj aktivizovanie tejto skupiny obyvateľstva a jej zapojenie do iných komunitných aktivít.

Projekt/Aktivita: 2.6.1 Zabezpečenie bezbariérového pohybu a prístupu do verejných budov v obci

Popis: Aktivita sa týka všetkých verejných priestorov v obci. Aktuálne je zabezpečený bezbariérový prístup do novej budovy Základnej školy. Z dlhodobého hľadiska je potrebné vybaviť takýmto prístupom všetky verejné inštitúcie a priestranstvá. Pri akejkoľvek rekonštrukcii či výstavbe v týchto priestoroch je teda nevyhnutné dbať na možnosť bezbariérového prístupu. Účelom je sprístupnenie verejného, kultúrneho a sociálneho života aj pre občanov s telesným postihnutím.

Projekt/Aktivita: 2.6.2 Podpora záujmových združení zaoberajúcich sa prácou s telesne a duševne postihnutými osobami

Popis: V prípade pôsobenia takto zameraných združení v obci bude žiaduce, v rámci možností, podporovať všetky záujmové združenia vykonávajúce aktivity pri práci s telesne a duševne postihnutými osobami a vytvárať im materiálne, priestorové či finančné podmienky na prácu.

Projekt/Aktivita: 2.7.1 Rekonštrukcia futbalového ihriska

Popis: V budúcnosti by bolo vhodné zrekonštruovať existujúce futbalové ihrisko aj s jeho zázemím, aby bolo možné jeho využitie aj na iné športové aktivity. Cieľom je vytvorenie podmienok vhodných na aktívne športové vyžitie detí, mládeže i dospelých, vhodné trávenie voľného času a utuženie rodinných i medziľudských vzťahov obyvateľov obce.

Projekt/Aktivita: 2.7.2 Vybudovanie nových cyklotrás vedúcich cez katastrálne územie obce

Popis: Pre cykloturistov v súčasnom období slúži už vyznačená Slanská cyklomagistrála vedúca z Prešova cez obce Kokošovce, Sigord, Zlatú Baňu, Dubník a Červenicu v trase cesty III/3440. V obci sa v súčasnosti nenachádzajú žiadne ďalšie cyklistické chodníky či už so spevneným povrchom, alebo nespevnený, vhodný na športové vyžitie. Na základe toho času už spracovávanej projektovej

dokumentácie uvedenej stavby sa jedná o získanie financií na jej realizáciu. Cieľom je vytvorenie podmienok pre športovú cyklistiku i cykloturistiku všetkých vekových kategórií obyvateľov; vytvorenie podmienok pre dopravnú výchovu školopovinných detí a mládeže; vytvorenie podmienok pre utužovanie rodinných vzťahov; vytvorenie podmienok pre výchovu a vzdelávanie v oblasti ochrany krajiny a životného prostredia.

Projekt/Aktivita: 2.7.3 Výstavba nových multifunkčných športových plôch

2.7.4 Využití areál Základnej školy Červenica na výstavbu športovísk pre deti a mládež

Popis: Športové aktivity obce sú dnes koncentrované hlavne na miestne futbalové ihrisko. Išlo by o získanie prostriedkov na prípravu projektovej dokumentácie a vybudovanie viacúčelového športového ihriska s technickým zázemím. Cieľom je zvýšenie počtu športovísk a možností športového vyžitia v obci ako prostriedku na aktívne využívanie voľného času detí, mládeže i dospelých, vhodné trávenie voľného času a utuženie rodinných i medziľudských vzťahov obyvateľov.

Projekt/Aktivita: 2.7.5 Podpora aktivít športových klubov a združení

Popis: Obec Červenica bude aj v budúcnosti, v rámci svojich možností (personálne, priestorové, materiálne, finančné), podporovať všetky športové kluby a združenia, ktorých činnosť bude prispievať k realizácii pohybových aktivít pre obyvateľov obce s prioritným zameraním na športovanie detí a mládeže.

Projekt/Aktivita: 2.8.1 Podpora aktivít organizácií pôsobiacich v oblasti kultúry

Popis: Obec Červenica bude aj v budúcnosti, v rámci svojich možností (personálne, priestorové, materiálne, finančné), podporovať všetky organizácie a združenia, ktorých činnosť bude prispievať k realizácii kultúrnych aktivít pre obyvateľov obce.

Projekt/Aktivita: 2.9.1 Podpora činnosti obecných hliadok

Popis: V súčasnosti nie je v obci zriadená rómska obecná hliadka. V prípade jej zriadenia, jej členovia by pomáhali udržiavať zásady občianskeho spolunažívania a nočný klud v rómskej osade, pomáhali žiakom pri prechode cez cestu v čase príchodu do a odchodu zo školy a predovšetkým boli aktívnu pomocou v súčinnosti s príslušníkmi štátnej polície. Cieľom je zlepšenie spolunažívania obyvateľov v osade a zlepšenie vzťahov medzi obyvateľmi obce navzájom, zvýšenie bezpečnosti a ochrany majetku v obci.

Projekt/Aktivita: 2.9.2 Vybudovanie kamerového systému v obci

Popis: Ide o vybudovanie nového zabezpečovacieho kamerového systému v obci, a to v rozsahu potrebnom na preventívnu a priamu ochranu majetku obce i na zabezpečenie a ochranu verejného poriadku. Moderným kamerovým systémom je zabezpečený areál Základnej školy, pričom tento 24 hodín denne monitoruje a nahráva akýkoľvek pohyb v blízkosti areálu školy.

Rozsah kamier, ich technické parametre, počet atď. určí spracovaný projekt. Realizácia teda bude v rozsahu podľa potreby na zastavanom území obce. Cieľom bude zvýšenie bezpečnosti pohybu občanov a návštevníkov obce; zvýšenie ochrany majetku obce a jej obyvateľov; zabezpečenie a ochrana verejného poriadku.

Prioritná oblasť: Environmentálna

Projekt/Aktivita: 3.1.1 Skvalitnenie a dobudovanie protipovodňovej ochrany obce

Popis: V rámci prebiehajúcich klimatických zmien, ako aj skúseností obce za posledné obdobie, by ako prvý krok bolo vhodné napláňovať a realizovať celkový systém vodozádržných opatrení v krajine. Až následne, v prípade potreby, by bolo potrebné napláňovať, odkonzultovať, skvalitniť či dobudovať

protipovodňovú ochranu, či upraviť toky na vybraných miestach. Cieľom je zmena využitia dotknutého územia so zameraním na protierózne opatrenia a reguláciu vodných tokov s cieľom zabrániť škodám na majetku občanov i obce a zmiernenie následkov nepredvídanej zrážkovej činnosti v katastrálnom území obce; odstránenie finančných nákladov na opakované odstraňovanie následkov povodní z prostriedkov obce i štátneho rozpočtu.

Projekt/Aktivita: 3.1.2 Osveta v problematike životného prostredia

Popis: Zameranie hlavne na predškolské a školské zariadenia či web stránku obce. V súčasnosti sa osвета už čiastočne realizuje, no do budúcnosti by bola vítaná väčšia propagácia. Cieľom je zvyšovanie povedomia, hlavne detí a mládeže, v oblasti ochrany životného prostredia a jeho zložiek ako prírody a krajiny, ovzdušia, vody a i.

Projekt/Aktivita: 3.1.3 Podpora plánovania a realizácie vodozádržných opatrení v krajine

Popis: viď bod 3.1.1

Projekt/Aktivita: 3.2.1 Revitalizácia verejných priestranstiev, budovanie oddychových zón a obnova verejnej zelene

Popis: Obec má, v závislosti od vyhlásených výziev a svojich finančných možností, záujem o revitalizáciu všetkých verejných priestranstiev v obci. V rámci revitalizácie by bola možná a vhodná kombinácia s protipovodňovou ochranou územia obce bolo by vhodné vytvorenie zelených oddychových zón, detských ihrísk, doplniť plochy zelene a i, s úpravou terénu a výsadbou verejnej zelene s protieróznymi a ekostabilizačnými opatreniami. Vytvorenie takýchto priestorov zvýši úroveň a kultúru bývania, zlepši podmienky pre deti a mládež. Cieľom je aj vytváranie kvalitného prostredia pre občana, rozširovanie plôch oddychu a zlepšovanie zdravotnej kondície obyvateľstva.

Projekt/Aktivita: 3.3.1 Vybudovanie zberného dvora na triedený odpad

Popis: Nakladanie s odpadmi je v obci Červenica riešené prostredníctvom zmluvy s firmou FÚRA spol. s r.o., Jantárová 1, 040 01 Košice, ktorá vykonáva zber i separovaného odpadu. V obci sa nenachádza žiaden zberný dvor na odpady. Realizáciou výstavby zberného dvora dôjde k efektívnejšiemu triedeniu odpadov, zníži sa množstvo komunálneho odpadu a zlepši sa životné prostredie v obci. Cieľom je aj plnenie požiadaviek smerníc EÚ a zákonov SR v oblasti odpadového hospodárstva, skvalitnenie i zefektívnenie nakladania s odpadmi s pozitívnym dopadom na skvalitňovanie životného prostredia a rozvoja odpadového hospodárstva.

Projekt/Aktivita: 3.3.2 Výstavba obecnej kanalizácie a ČOV

Popis: Výstavba novej obecnej ČOV s dodávkou a inštaláciou príslušnej technológie a výstavbu potrebných stavebných objektov a vybudovanie splaškovej kanalizácie v celej obci.

V súčasnom období nemá obec vybudovanú žiadnu vetvu splaškovej kanalizácie ani obecnú ČOV resp. napojenie splaškovej kanalizácie na ČOV nachádzajúcu sa v inej obci. Dôsledkom uvedeného stavu je občasné vypúšťanie fekálií do korýt miestnych vodných tokov, čo predstavuje značné hygienické a epidemiologické riziko pre obyvateľov obce. Realizáciou výstavby kanalizácie a ČOV dôjde k ochrane životného prostredia a zlepšeniu kvality života obyvateľov na úseku nakladania s odpadovými vodami.

Projekt/Aktivita: 3.3.3 Zabezpečenie likvidácie čiernych skládok odpadu

Popis: Obec priebežne rieši odstraňovanie čiernych skládok odpadu, ktorých existencia je prakticky permanentná, aj po ich likvidácii vznikajú na rovnakých miestach ďalšie. Tieto majú výrazne nepriaznivý vplyv na životné prostredie. Permanentným odstraňovaním čiernych skládok sa prispeje

ku kvalitnejšiemu životnému prostrediu, čistejšej a atraktívnejšej obci tak pre obyvateľov ako aj návštevníkov.

Projekt/Aktivita: 3.3.4 Podpora a realizácia osvetly a propagácie vhodnosti separovania a recyklácie odpadov vo všetkých kategóriách obyvateľstva

Popis: V záujme naplnenia všetkých záväzných ukazovateľov v oblasti odpadového hospodárstva, triedenia odpadov, recyklácie a obehového hospodárstva je nevyhnutné zabezpečiť aj osvetlu i propagáciu realizovaných opatrení a to vo všetkých skupinách obyvateľstva.

Projekt/Aktivita: 3.4.1 Obnova miestnych komunikácií

Popis: Miestne komunikácie sú veľmi dôležitým líniovým prvkom štruktúry sídla. Ich udržiavanie vo vhodnom technickom stave je základom pre bezpečný pohyb a presun obyvateľstva i návštevníkov. V súčasnosti je na viacerých úsekoch havarijný stav povrchov komunikácií s chýbajúcim technickým vybavením. Ide o realizáciu opráv a rekonštrukcií miestnych komunikácií a vybudovanie chodníkov pre peších na celom území intravilánu obce, pričom prioritou pri obnove budú hlavne úseky chodníka pre peších v trase prietahu ciest III/3443 a III/3444. Ich rekonštrukciou resp. vybudovaním dôjde ku komfortnejšiemu a bezpečnejšiemu bývaniu obyvateľov v obci. Cieľom je aj skvalitnenie automobilovej i pešej dopravy, zvýšenie bezpečnosti a kvality života obyvateľov obce.

Projekt/Aktivita: 3.4.2 Zabezpečenie technickej vybavenosti a výstavby vhodnej infraštruktúry v rómskej osade

Popis: Jedná sa o realizáciu technických podmienok (voda, elektrická energia, komunikácie, kanalizácia, osvetlenie atď.) a to priamo vo vyčlenenej lokalite – súčasná zastavaná i nezastavaná časť rómskej osady. Vybudovaním technickej infraštruktúry sa vytvoria základné podmienky pre následnú výstavbu ďalších objektov s uvedeným zameraním svojich činností.

Projekt/Aktivita: 3.4.3 Technické zázemie pre činnosť dobrovoľného hasičského zboru Červenica

Popis: Popri založení a podpore aktivít DHZ je potrebné aj jeho priestorové a technické zázemie. Ide o zakúpenie vhodného objektu, resp. jeho vybudovanie v zastavanej časti obce. Obec doteraz nemá vhodné priestory, ktoré by zodpovedali potrebám činnosti DHZ. Jedná sa o získanie finančnej výpomoci na výstavbu objektu požiarnej stanice, technického zázemia, príslušnej infraštruktúry a jej technického a strojného vybavenia v obci. Obec týmto získa základné podmienky na plnenie zákonných úloh v oblasti ochrany obyvateľov pred požiarom a živelnými pohromami, na prípravu a cvičenia členov DHZ, na výchovu obyvateľov a výkon prevencie v tejto oblasti, na uskladnenie techniky atď.

Projekt/Aktivita: 3.4.4 Majetkovo-právne vysporiadanie pozemkov plniacich verejnoprospešné funkcie vrátane geodetického zamerania

Popis: Vo všetkých prípadoch ide o získanie finančnej pomoci na majetkovo-právne vysporiadanie pozemkov tak od ich vlastníkov – FO ako aj od štátu.

Projekt/Aktivita: 3.4.5 Zvyšovanie energetickej efektívnosti obecných budov a zariadení

Popis: Pri každom z obecných priestorov či zariadení je nutné snažiť sa o dosiahnutie čo najvyššej miery energetickej efektívnosti prevádzky. Cieľom je zníženie nákladov na energiu, bezpečnosť a ochrana životného prostredia. Všetky navrhované činnosti majú slúžiť vyššej efektívnosti vynaložených financií pri prevádzke a hlavne skvalitneniu možnosti využívania týchto budov či zariadení.

Projekt/Aktivita: 3.4.6 Obnova a rekonštrukcia verejného osvetlenia

Popis: Je nevyhnutné čo najviac zjednotiť použité zdroje svetla, dobudovať a rekonštruovať sieť osvetlenia podľa potreby

Cieľom je zvýšenie kvality života obyvateľov obce; zníženie nákladov na údržbu osvetlenia a elektrickú energiu; zvýšenie bezpečnosti obyvateľov i motoristov; prevencia pred kriminalitou.

Projekt/Aktivita: 3.4.7 Vybudovanie obecného vodovodu

Popis: Výstavba nového obecného vodovodu s dodávkou a inštaláciou príslušnej technológie a výstavba potrebných stavebných objektov a vybudovanie vetiev vodovodného potrubia v celej obci. V súčasnom období nemá obec verejný vodovod. Obyvatelia obce sú zásobovaní pitnou vodou z vlastných studní, s často nevyhovujúcou kvalitou vody, čo predstavuje značné hygienické a epidemiologické riziko pre obyvateľov obce. Realizáciou výstavby obecného vodovodu dôjde k ochrane životného prostredia a zlepšeniu kvality života obyvateľov na úseku zásobovania kvalitnou pitnou vodou.

Časť D – Realizačná časť

PHSR je živým dokumentom, ktorého realizácia musí byť pravidelne sledovaná a program podľa potreby dopĺňaný a upravovaný. Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie a aktualizácie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Červenica. Systém monitorovania a hodnotenia jeho plnenia je nastavený ustanovením merateľných ukazovateľov, vecným a časovým harmonogramom jeho realizácie formou akčných plánov.

Pre zabezpečenie plynulej implementácie akčného plánu PHSR sa bude pri projektoch realizovaných obcou, v uzneseniach OcÚ, deklarovať položka zlučiteľnosti s dokumentom PHSR 2015-2020.

Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie PHSR

Orgánom implementácie PHSR obce Červenica na roky 2015 - 2020 (napĺňanie cieľov, monitoring, hodnotenie) bude Obecný úrad. Obec Červenica bude prostredníctvom Akčného plánu v súlade so svojimi kompetenciami vytvárať podmienky pre vznik a rozvoj územnej spolupráce a partnerstiev za účelom dosahovania stanovených cieľov.

Garantom dokumentu je obec zastúpená starostom a najvyšším orgánom obce – obecným zastupiteľstvom.

Koordináciu implementácie bude vykonávať Obecný úrad Červenica (administratívna pracovníčka obecného úradu).

OcÚ zabezpečuje udržateľný hospodársky, sociálny a územný rozvoj obce aj za pomoci PHSR, Územného plánu, akčných plánov a inej strategickej dokumentácie.

Zoznam kľúčových aktivít na $n + 2$ roky je uvedený v akčnom pláne, ktorý bude potrebné každoročne aktualizovať na nasledujúce 3 roky. Aktualizovaný akčný plán PHSR bude potrebné po jeho vyhotovení prerokovať a zobrať na vedomie v OcZ.

Medzi hlavné úlohy obce bude patriť:

- riadiť implementáciu akčného plánu PHSR;
- realizovať projekty, ktoré prinesú pre obec želaný efekt a budú dlhodobo udržateľné;
- vyčleniť z rozpočtu obce finančné prostriedky potrebné na realizáciu navrhnutých aktivít;
- podporovať spoluprácu medzi hlavnými aktérmi rozvoja obce a koordinovať ich aktivity;
- pravidelne vyhodnocovať plnenie akčného plánu na základe stanovených merateľných ukazovateľov;
- aktualizovať dokument podľa vzniknutej spoločenskej potreby alebo po minimálne 3 rokoch implementácie.

Komunikačná stratégia

Koordinátor PHSR bude pravidelne komunikovať s osobami zodpovednými za aktivity akčného plánu a tvoriť rozhranie medzi realizátormi aktivít, monitorovacím tímom a obcou.

Komunikácia o PHSR bude realizovaná s viacerými cieľovými skupinami:

- občania obce – bude prebiehať priebežné informovanie o implementácii PHSR, v prípade potreby a požiadavky budú prebiehať konzultácie k spôsobom a formám realizácie jednotlivých aktivít, prípadne zapájanie občanov do ich realizácie;
- odborná verejnosť a inštitúcie – budú prebiehať priebežné konzultácie a informovanosť, v prípade potreby a požiadavky aj stretnutia pracovných skupín a verejné prerokovanie návrhov či ich priame zapojenie do realizácie aktivít a získavania externých zdrojov financovania;
- médiá – podľa potreby a možností bude prebiehať informovanosť o procese a výsledkoch realizácie PHSR, resp. jednotlivých aktivít.

Interná komunikácia bude prebiehať v rámci aktualizácie dokumentu pri monitorovaní a vyhodnocovaní výsledkov realizovaných aktivít. Do komunikácie budú zapojení zamestnanci obecného úradu, ktorí budú pripravovať podklady pre monitorovanie a hodnotenie. Do procesu komunikácie budú zapojení aj poslanci OcÚ, ktorí budú priebežne schvaľovať aktualizácie dokumentu a výsledky PHSR.

Finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a rámcových aktivít

Finančný plán predstavuje východiská pre financovanie PHSR obce Červenica. Východiskami pre stanovenie finančného rámca PHSR sú indikatívne finančné požiadavky pre realizáciu konkrétnych projektov, ktoré sú však vo väčšine prípadov iba ťažko kvantifikovateľné.

Podrobnejšie informácie o finančnom zabezpečení realizácie konkrétnych projektových návrhov, v súlade s kompetenciami samosprávy, budú súčasťou toho ktorého projektového zámeru v budúcnosti. V súlade so Zákonom o podpore regionálneho rozvoja je tento na území SR financovaný z viacerých zdrojov a to hlavne:

- štátny rozpočet;
- štátne účelové fondy;
- rozpočty VÚC a rozpočty miestnej samosprávy;
- iné zdroje (granty, PPP, úvery).

Doplňkovým zdrojom finančného zabezpečenia podpory regionálneho rozvoja sú prostriedky Európskej únie (na roky 2013 – 2020 sú to európske štrukturálne a investičné fondy) na to určené.

Systém monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR

Medzi kľúčové činnosti a procesy, nevyhnutné pre správne zabezpečenie implementácie PHSR, patria aj monitorovanie a hodnotenie na úrovni programu i jednotlivých jeho aktivít.

Základom nového strategického prístupu v oblasti monitoringu a hodnotenia pre programové obdobie 2014 – 2020 je dôraz kladený na jasné definovanie cieľov, sieťovanie organizácií i samospráv a orientácia na výsledky intervencií.

Jednotné a správne porozumenie nového výsledkovo orientovaného prístupu k politike súdržnosti EÚ je kľúčovým faktorom efektívnej prípravy a realizácie napr. aj programového obdobia 2014 - 2020. Premenu plánovaných vstupov, výstupov a výsledkov na skutočné vstupy, výstupy a dosiahnuté výsledky prostredníctvom výberu a implementácie projektov možno pozorovať v reálnom čase pomocou monitorovacích mechanizmov.

Monitorovanie, ktorého dominantným nástrojom sú merateľné ukazovatele, je teda zamerané predovšetkým na sledovanie efektivity implementačných a riadiacich mechanizmov programu a na dosahovanie cieľov programu.

Na rozdiel od vstupov a výstupov, skutočne dosiahnutý výsledok je okrem realizácie programu daný aj externými faktormi mimo dosahu programu. Externé faktory môžu mať na dosahovanie výsledku minimálny alebo výraznejší vplyv.

Výstupy predstavujú cielene zvolené priame produkty aktivít, ktoré majú prispievať k dosiahnutiu plánovaného výsledku.

Výsledky aktivít by mali byť nastavené tak, aby externé faktory nikdy neprevažovali nad faktormi pod kontrolou programu.

Práve preto je pri tvorbe programu kľúčové identifikovať pokiaľ možno všetky faktory, ktoré môžu ovplyvniť dosahovanie zvoleného výsledku a rozhodnúť, ktoré z nich budú predmetom programu.

Z tohto dôvodu je určenie celkového skutočne dosiahnutého výsledku t.j. reálneho dopadu (dosahu) programu na zmenu sociálno-ekonomickej reality možné len na základe vykonania **hodnotenia dopadov**.

Hodnotenie plnenia PHSR vychádza z údajov získaných na základe monitorovania, kombinuje ich s ďalšími údajmi a poskytuje pridanú hodnotu pre proces učenia, zdokonaľovania a zvyšovania transparentnosti verejných politík tým, že analyzuje špecifickú situáciu hodnoteného programu. Hľadá súvislosti, ktoré nie sú evidentné a dopady, ktoré neboli plánované, poskytuje relevantné dôkazy. Jediným cieľom hodnotenia by nikdy nemalo byť iba poskytnutie pozitívneho alebo negatívneho výroku o implementácii a riadení programu.

Výstupy z monitorovania zabezpečujú pre obec Červenica vstupy pre rozhodovanie pre účely zlepšenia implementácie PHSR, vypracovávanie priebežných správ a záverečnej správy o vykonávaní PHSR a podklady pre rozhodovanie Obecného zastupiteľstva obce Červenica (napr. v súvislosti s prípadnou revíziou PHSR).

Údaje získané v procese monitorovania predstavujú významný zdroj informácií pre riadenie PHSR a pre prijímanie rozhodnutí OcÚ Červenica a Obecného zastupiteľstva. Zároveň sú využívané v procese hodnotenia PHSR, resp. jeho rôznych aspektov. Monitorovanie (a následne hodnotenie) prebieha na základe systému merateľných ukazovateľov.

Stanovenie vhodných výstupových a najmä výsledkových merateľných ukazovateľov je kľúčové, aby bolo možné merať a spätne vyhodnotiť dosahovanie plánovanej zmeny sociálno-ekonomickej reality.

Výstupové merateľné ukazovatele pre všetky prioritné osi PHSR je potrebné definovať v závislosti od plánovaných aktivít a projektov, ktoré prispievajú k dosiahnutiu plánovaného výsledku. Pri definovaní výstupových merateľných ukazovateľov by PHSR malo, keď je to možné, vyberať zo zoznamu spoločných merateľných ukazovateľov na úrovni EÚ/SR, nemalo by sa mu však prispôbovať. Zvoliť by mali len tie merateľné ukazovatele, ktoré vystihujú podstatu výstupov priorit a prioritných osí PHSR.

Cieľové hodnoty predstavujú kvalifikovaný odhad, ktorý môže byť v prípade potreby upravený na základe vývoja implementácie. Pri stanovovaní cieľových hodnôt je vhodné vychádzať zo skúseností s implementáciou podobných projektov v minulosti, z dostupných cenníkov, prípadne smerných ukazovateľov (tzv. benchmarkov).

Výsledkové merateľné ukazovatele sú základným prvkom nového výsledkovo orientovaného prístupu k politike súdržnosti po roku 2013. Kľúčovou úlohou je ich definovanie v rámci programovania, ich sledovanie v rámci monitorovania a ich vyhodnotenie v rámci hodnotenia dopadov. Môžu zohrávať významnú úlohu v procese výberu projektov, lebo práve ich prostredníctvom je možné posúdiť prínos projektov k dosahovaniu špecifického cieľa prioritnej osi.

Zdrojom monitorovacích ukazovateľov na úrovni opatrení aktivít sú Národná stratégia regionálneho rozvoja a SR – ukazovatele na úrovni NUTS 3, Národné ciele stratégie Európa 2020.

Monitorovanie začína na najnižšom stupni – na úrovni projektu. Pre potreby monitorovania je projekt základnou jednotkou, ktorá je analyzovaná prostredníctvom relevantných zozbieraných údajov.

Cieľom monitorovania a hodnotenia je zostaviť komplexnú informáciu o tom, ako sa plnia opatrenia navrhnuté v PHSR. Obecný úrad bude postupovať podľa plánu monitorovania a hodnotenia PHSR obce Červenica na roky 2015 – 2020. Úlohou koordinátora bude 1x ročne podať správu o plnení na OcZ, vrátane vyhodnotenia merateľných ukazovateľov.

Výstupom procesov budú monitorovacia správa a hodnotiacia správa vrátane záverov a odporúčaní na ďalšie obdobie, s ktorou budú oboznámení poslanci OcZ a verejnosť.

Monitorovacie a hodnotiace správy bude vyhotovovať odborný útvar OcÚ zodpovedný za rozvoj obce. Správy budú prerokované v riadiacich štruktúrach OcÚ a v komisiách OcZ.

Po schválení PHSR v OcZ môže byť podľa potreby vytvorený monitorovací výbor, ktorý bude zložený prioritne z členov riadiaceho tímu, ale prípadne aj iných identifikovaných vhodných osôb. V prípade vytvorenia sa monitorovací výbor bude stretávať raz ročne, najneskôr v druhom štvrtroku, v prípade potreby aj viackrát.

Monitorovanie vykonané príslušných oddelením alebo poverenou osobou, poskytne informácie o realizácii aktivít a projektov aj formou merateľných ukazovateľov. Monitorovanie bude slúžiť ako podklad pre hodnotenie PHSR.

Hodnotenie PHSR

V súlade so systémom riadenia, definovaným v PHSR, hodnotenie predstavuje proces, ktorý systematicky skúma prínos z realizácie PHSR a jeho súlad s cieľmi stanovenými v PHSR a analyzuje účinnosť realizačných procesov a vhodnosť nastavenia jednotlivých opatrení a skupiny aktivít a pripravuje odporúčania na zvýšenie ich efektívnosti.

Proces hodnotenia, z hľadiska jeho vykonávania, je rozdelený na interné a externé hodnotenie. Pri internom hodnotení je proces hodnotenia realizovaný vlastnými (internými) kapacitami subjektu zodpovedného za administratívne zabezpečenie realizácie PHSR, naopak na externom hodnotení sa podieľa externý subjekt (iná právnická alebo fyzická osoba).

Hodnotenie poskytne informácie o vplyve realizovaných opatrení na územie obce a bude podkladom pre aktualizáciu PHSR zohľadňujúc prebiehajúce zmeny. Hodnotenie PHSR sa bude realizovať uprostred obdobia realizácie a po jeho ukončení. V prípade potreby hodnotenie PHSR bude možné realizovať na základe rozhodnutia kompetentných orgánov obce.

Hodnotenie PHSR sa vykonáva na úrovni plnenia cieľov, to znamená, že sledujeme ukazovatele účinkov (dopadov). Toto hodnotenie bude realizované v roku 2021, po ukončení platnosti PHSR. Odporúčame realizovať hodnotenie aj v cca polovici obdobia platnosti PHSR (r. 2019),

spojené so zisťovaním, či a ako sa zmenila spoločenská a ekonomická situácia a či je nevyhnutné alebo potrebné podľa nej urobiť revíziu obsahu PHSR.

Podklady do hodnotenia poskytnú koordinátorovi PHSR zodpovedné úseky alebo osoby za jednotlivé aktivity, podľa popisu v akčnom pláne PHSR. Tie aktivity, ktoré budú realizované v partnerstve, alebo priamo partnermi, budú garanti zo strany obce monitorovať – t.j. získavať od realizátora údaje o realizácii a výsledkoch.

Plán monitorovania a hodnotenia PHSR obce Červenica na roky 2015-2020

Aktivita	Termín
Monitorovanie realizácie aktivít PHSR – každoročne	01. 03. – 30. 04. k 31. 12. predchádzajúceho roka
Hodnotenie počas obdobia realizácie aktivít PHSR – min 1x za 3 roky	rok 2019
Hodnotenie po ukončení realizácie aktivít PHSR	rok 2021
Mimoriadna aktualizácia a hodnotenie aktivít PHSR	podľa identifikovanej potreby

Zdroj: vlastné spracovanie

Priebežné hodnotenie - Proces priebežného hodnotenia má formu série hodnotení, ktorých cieľom je kontinuálne počas implementácie Programu skúmať rozsah, do akého sa využili prostriedky, skúmať efektívnosť a účinnosť programovania a sociálno-ekonomický dopad. Zároveň identifikuje faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu implementácie Programu vrátane udržateľnosti a identifikovania vhodných postupov. Hodnotenie sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania Programu až po predloženie Záverečnej správy Programu.

Výsledky hodnotenia sú podkladom pre rozhodnutia OcÚ Červenica a Obecného zastupiteľstva obce Červenica pri riadení realizácie PHSR s účelom dosiahnuť žiaduci pokrok smerom k naplneniu hlavných ekonomických, sociálnych a environmentálnych cieľov.

Následné hodnotenie - Následné hodnotenie skúma rozsah, v akom sa využili zdroje, účinnosť a efektívnosť programovania a sociálno-ekonomický vplyv. Následné hodnotenie určí faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu vykonávania PHSR a určí osvedčené postupy. Výstupom následného hodnotenia je Záverečná správa o hodnotení PHSR obce Červenica. Hodnotiace obdobie pri následnom hodnotení predstavuje obdobie celej realizácie PHSR, tzv. programové obdobie.

Systém merateľných ukazovateľov - Systém merateľných ukazovateľov predstavuje hlavný zdroj informácií, na ktorých by malo byť hodnotenie založené. Zároveň sú tieto ukazovatele predmetom špecifických hodnotení v rôznych fázach.

Práca s merateľnými ukazovateľmi zahŕňa tieto dva procesy: 1.) zaradenie nových merateľných ukazovateľov do analytickej práce Obecného úradu; 2.) naplnenie merateľných ukazovateľov hodnotami.

Zoznam merateľných ukazovateľov pre jednotlivé programy je navrhnutý v prílohe.

Časový harmonogram realizácie PHSR obce Červenica

Podrobnejší harmonogram realizácie konkrétnych projektových zámerov (v súlade s kompetenciami obce Červenica) bude súčasťou jednotlivých akčných plánov, resp. prípadného interného zásobníka projektových zámerov obce Červenica.

Akčný plán pre obec Červenica na roky 2015-2017

Akčný plán obsahuje zoznam aktivít, ktoré prispievajú k realizácii jednotlivých opatrení a cieľov. Aktivity sú zoradené podľa obdobia, v ktorom sa majú realizovať. Je potrebné každoročne pripraviť a zverejniť akčný plán na ďalšie tri roky, ktorý bude vstupom do plánovania rozpočtu a ďalších dokumentov a procesov obce a Obecného úradu. Akčný plán na ďalšie tri roky bude potrebné každoročne aktualizovať na základe monitorovania a odporúčania pracovných skupín.

Všetky procesy spojené s realizáciou akčného plánu sa prispôbia časovému harmonogramu ďalších rozhodovacích procesov prebiehajúcich v samospráve (príprava rozpočtu, príprava realizačných plánov komisií apod.). Zároveň je úlohou vedenia obce zainteresovať a motivovať pracovníkov obce, ako aj partnerov na plnení cieľov PHSR.

V rámci nožnej budúcej spolupráce s potenciálnymi partnermi na realizácii PHSR bude vhodné vyhotoviť „Dohodu o partnerstve a spolupráci“ so subjektmi, ktoré budú mať o tieto aktivity záujem.

Časť E – Finančná časť

Financovanie PHSR a akčného plánu bude viaczdrojové. Bude sa opierať o rozpočet obce, finančné zdroje partnerov, zdroje EÚ (EŠIF), súkromné a iné zdroje. Konkretizácia akčného plánu na trojročné obdobie v súlade s rozpočtom obce umožní v niektorých prípadoch naplánovať výšku a vhodné zdroje financií pre jednotlivé aktivity. Tie budú závisieť od zvoleného spôsobu realizácie príslušnej aktivity, od inštitúcie, ktorá bude realizátorom, od možnosti čerpania vonkajších zdrojov a od rozhodnutí OcZ. Finančná časť obsahuje informácie o možnostiach a zdrojoch finančného zabezpečenia jednotlivých opatrení a aktivít a to hlavne zo zdrojov Európskych štrukturálnych a investičných fondov.

Indikatívny finančný plán pre realizáciu PHSR nie je možné spracovať z dôvodu, že väčšina položiek nemá konkrétne finančné vyjadrenie a akékoľvek predikcie by boli veľkým rizikom pre naplnenie plánovaných indikátorov. V súčasnosti známe finančné alokácie na niektoré aktivity sú súčasťou Akčného plánu na n + 2 roky. Všetky známe financie sa budú dopĺňať do akčného plánu pri jeho aktualizáciách.

Operačné programy 2014 – 2020

Slovenská republika bude v programovom období 2014 – 2020 čerpať Európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF) prostredníctvom operačných programov v rámci cieľa **Investovanie do rastu a zamestnanosti** a v rámci cieľa **Európska územná spolupráca**.

Tab.: Operačné programy cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti

Operačný program	Riadiaci orgán	Pridelená alokácia v EUR
Výskum a inovácie	MŠVVŠ SR	2 266 776 537
Integrovaná infraštruktúra	MDVRR SR	3 966 645 373
Ľudské zdroje	MPSVR SR	2 204 983 517
Kvalita životného prostredia	MŽP SR	3 137 900 110
Integrovaný regionálny OP	MPRV SR	1 754 490 415
Efektívna verejná správa	MV SR	278 449 284
Technická pomoc	ÚV SR	159 071 912
Program rozvoja vidieka	MPRV SR	1 545 272 844
Rybné hospodárstvo	MPRV SR	15 785 000
SPOLU:		15 329 374 992

Zdroj: vlastné spracovanie

Tab.: Vybrané operačné programy cieľa Európska územná spolupráca

Operačný program	Orgán zodpovedný za implementáciu a monitoring
<i>Programy cezhraničnej spolupráce:</i>	
Slovenská republika – Maďarsko 2014 – 2020	MPRV SR
Poľsko – Slovenská republika 2014 – 2020	MPRV SR
ENI Maďarsko – Slovensko – Rumunsko – Ukrajina 2014 – 2020	MPRV SR
<i>Programy nadnárodnej spolupráce:</i>	
Central Europe 2014 (Stredná Európa 2014)	ÚV SR
Danube Transnational Programme 2014 - 2020 (Dunajský nadnárodný program 2014 - 2020)	ÚV SR
<i>Programy medzinárodnej spolupráce:</i>	
INTERREG+	MH SR

ERASMUS+	Európska Komisia
Europe for citizens (Európa pre obyvateľov)	Európska Komisia
Creative Europe (Kreatívna Európa)	Európska Komisia
ESPN	MDVRR SR
INTERACT	MH SR
URBACT	MDVRR SR

Zdroj: vlastné spracovanie

V programovacom období 2014-2020 je kohézna politika EÚ podporujúca ekonomický rozvoj členských krajín vrátane Slovenskej republiky realizovaná cez nasledovných 5 fondov:

- Európsky fond pre regionálny rozvoj (European Regional Development Fund – ERDF);
- Európsky sociálny fond (European Social Fund – ESF);
- Kohézny fond (Cohesion Fund – CF);
- Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (European Agricultural Fund for Rural Development – EAFRD);
- Európsky fond pre námorné a rybné hospodárstvo (European Maritime and Fisheries Fund – EMFF).